

וטעמא משומ דחל עליו שם ע"ז אינה מקודשת, הא בעלמא מקודשת. ויל דחתם לא אצטריך אלא משומ מכרן וקדש בדמייהן, דעתמא דער הנדחת או אשירה, הא בעלמא דהיתירה מקודשת, אבל בעיר גופה או באשירה גופה בעודה מחוברת בקרע אפליו דהיתירה נמי אינה מקודשת דבמחובר אינה מקודשת משום דכתיב ויצאה והיתה. ואי נמי נראה לי דנתנו לה קרע בקדושה בתורת כספ מקודשת, והיה דפ"ק דגיטין בשטר ארוסין קאמר שם כתבו על המחוּבר לקרע נתנו לה אינה מקודשת, דומיא דגט דמקשינו היה ליציאה¹⁹. וזה עיקר²⁰.

בדינר ובשותה דינר. הא דלא קטני כמה הוא דין רדקתי כמה היא פרוטה, איכא למייר²¹ משומ דב"ש במקום ב"ה אינה משנה²² לפיך לא חשש הוא לפרש כמה הוא הדינר. אי נמי משומ שהדינר ידוע בינויהם ולא הפרוטה, וכן האיסר האיטלקי ידוע בינויהם עד שם בו הפרוטה ולא הוצרכו לפרש כמה הוא איסר האיטלקי.

גמר משומ דקא בעי למותני כספ נו'. זה²³ דהוה מצי לשינוי משומ דקא בעי למותני סיפא וקונה את עצמה דלא שייך ביה לשון קדושין

מסברא הוה דחי ואמר ליה ומנא לך, משום הכי קא מקשה ליה מדכתיב ישיב לרבות שוה כסף. ויש מתרצים בזו דהינו טמא, משומ דסלכא דעתין החטם דמעט שוה כספ מדכתיב²⁴ מכփ מקנתו, דמשמע ולא כל כסף, לפיכך הוצרך לומר שכבר נתרבה מדכתיב ישיב גאולתו.

ואוי שוח דין רדקתי איכא למייר דדוקא מטלטי, אבל נתן לה קרע בקדושה אינה מקודשת, וכן במחובר לקרע. וכדמוכח פ"ק דגיטין²⁵ גمرا אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים דאקשין והא איכא מהוחר, ואטיקנא כי קטני מלטה דליתא בקדושים מלטה דאיתא בקידושין לא קטני, אלמא המקדש במחובר לקרע אינה מקודשת. וכן כתוב הרב בעל העיטור ז"ל²⁶ דמקשינו היה ליצאה מה יצאה במחובר לקרע לא, אף היה במחובר לקרע לא. אלא דקשיא לי היא דתנייה בחוספה דמלתין פרק ד'²⁷ המקדש באשירה ופירוחיה בעיר הנדחת ובישובה בבימוס ומה שעליו במרקளיס ומה שעליו וכל דבר שחל עליו איסור ע"ז כולם ע"פ שמוכרן וקדש בדמייהן אינה מקודשת. קטני בעיר הנדחת ובארהה שהם קרע ומחובר לקרע,

אוצר החכמה

דבר הנינתן מיד ליד לא ילפינן קדושים מגיטין. ועוד דאמ ילפינן א"כ היה כספ נילך מינה דבעין וננתן בידה, ולא יועילו קדושים מדין ערב ומדין עבד כנענין. ועי' ר"ן כאן שdon אם קדושי כספ איתקוש לגט בהיקשא דויצאה והיתה. (וצ"ע דרבנו בחידושין מתקדשת בקרע, והריטב"א שם ד"ה מה וחוסר הרא"ש שם מסתפקים). 20 וכ"כ רבנו בחידושין לגיטין י. א. וכותב: וכבר כתבתה בארכוה בראש פ"ק קידושין. וכ"כ רבנו בתשובה ח"א סי' אלף רכו, וכ"כ המ"מ בפ"ג מאישות ה"ג בדעת רבנו. (וכן דעת הר"ן והמ"מ שם). אבל בס"י תר כתוב רבנו דشرط קידושין כשר במחובר, וכן משמע מדבריו סוס"י אלף רלו. ועי' הגהות הב"ח על הר"ן אות ט. והנה על מש"כ רבנו בס"י תרشرط קדושים כשר במחובר לכארוה צ"ע דכיוון דדין קידושי שטר ילפינן מגיטין מהיקשא דהויה ליציאה וא"כ כשם שشرط גיטין פסול במחובר ה"ג צריך ליטסל ג"כشرط קדושים. ואולם רבנו בס"י אלף רלו ביאר שלא יקשה כנ"ל, וכותב גט שנכתב על מחוּבר גט כשר הוא.adam כתוב על עציץ נקוב כשר מדאורייתא לכורע, ומה שפסול בגין הוא מטעם אחר שם דבגיטין אמרה תורה וננתן בידה דבר הנינתן מיד לידי, ומחוּבר אינו ניתן מיד לידי, עי"ש, חין דבעין

15 ויקרא כה, נא. 16 ט. ב. 17 מהדורות רמי"ח"ב ע"מ 151. 18 ה"ג. 19 וرك קידושי שטר משקשינו היה ליציאה. דמהר הייקשא גופא ילפינן קידושי שטר, אבל הויה דכספ לא בעין דומיא דיציאה. עי' ר"ן. וכן דעת חז"ט ליקמן ה. א ד"ה שכון דasha מתקדשת בקרע, והריטב"א שם ד"ה מה וחוסר הרא"ש שם מסתפקים. 20 וכ"כ רבנו בחידושין לגיטין י. א. וכותב: וכבר כתבתה בארכוה בראש פ"ק קידושין. וכ"כ רבנו בתשובה ח"א סי' אלף רכו, וכ"כ המ"מ בפ"ג מאישות ה"ג בדעת רבנו. (וכן דעת הר"ן והמ"מ שם). אבל בס"י תר כתוב רבנו דشرط קידושין כשר במחובר, וכן משמע מדבריו סוס"י אלף רלו. ועי' הגהות הב"ח על הר"ן אות ט. והנה על מש"כ רבנו בס"י תרشرط קדושים כשר במחובר לכארוה צ"ע דכיוון דדין קידושי שטר ילפינן מגיטין מהיקשא דהויה ליציאה וא"כ כשם שشرط גיטין פסול במחובר ה"ג צריך ליטסל ג"כشرط קדושים. ואולם רבנו בס"י אלף רלו ביאר שלא יקשה כנ"ל, וכותב גט שנכתב על מחוּבר גט כשר הוא. adam כתוב על עציץ נקוב כשר מדאורייתא לכורע, ומה שפסול בגין הוא מטעם אחר שם דבגיטין אמרה תורה וננתן בידה דבר הנינתן מיד לידי, ומחוּבר אינו ניתן מיד לידי, עי"ש, חין דבעין

תנא האשה נקנית דעתה אין בעל ברחה לא. וא"ת³³ אדרבה נקנית בעל ברחה משמע, ותנן³⁴ נמי היבמה נקנית דהינו בעל ברחה, כדתנן³⁴ הבא על יבמותו בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד קנהה. ויל' דקונה משמע ודאי בעל ברחה, אבל נקנית משמע בין דעתה בין בעל ברחה, וחותמת מועט חפשׂת מפטת מרובה לא תפשת. א"ג³⁶ איכא למימר דלאו משום קונה תפשת. האשה נקנית קאמר, אלא משום האשה, דכון דתנן ונקנית קאמר, אלא משום האשה, דכון דתנן אף באשה, אבל אי תנא האיש קונה הויה במשמעותה תלויה בו וכל שמקדש מרצונו ובבעל ברחה מקודשת. וביבמה³⁷ דעתני היבמה נקנית, משום דארף לשון היבם קונה אינו מדודק בו, משום דארף שלא לדעתו הוא קונה, כדתני ר' חייא³⁴ אפfilו שנייהן אנטון קנהה, משום הכי קתני נקנית כלומר נקנית ממילא שלא מדעת שניהם. וא"י נמי משום דתנן רישא נקנית תנא הכא נקנית³⁸, כיון דקונה נמי לא שייך בהה. ויש מי שהקשה³⁹ אפfilו תניא האיש קונה היכי הוות ס"ד דנקנית בעל ברחה, דהיכן מצינו מקנה⁴⁰ בעל ברחו. ואישתמייתיה תלהה וובין זבינה זובני ותלהות וקדיש קדושה קדושים דאגב אונסא ווזו גمراה ומקנה נפשה וכאמיר דאית להה היכין בפרק חזקת⁴¹, והכא לאו בעל ברחו לגמרי קאמר, אלא כי האי גונא⁴². וקייל' כרבashi דאם אמר החתן באשה אינה מקודשת וזהו עשה שלא כהוגן יעשו לו שלא כהוגן ודוקיא דהכא כרבashi אמר. ואמימר מתרץ לה כתירוץ קמא משום דתנן סיפה בדידה כנ"ל. והאיש שאנסומו לקרש כתוב הרמב"ם ז"ל⁴³ קדושינו⁴⁴ קדושיםין. והרב בעל העיטור⁴⁵ ז"ל כתוב שאין

תנא רישא נקנית כדמותי בסמור²⁴, אלא עדיפה מינה אמר ליה דעיקר קיחה שבכוספּ קניין הוא. גמר קיחה קירה משדה עפרון. וא"ת²⁵ א"כ ליתני האשה נקחת דהוה לישנא דקרה טפי, ולישנא דמתני נמי הווי כדתנן²⁶ נkeh בכוספּ מעשר, ושיר נמי אביה דכתיב²⁷ ואיש אשר יקח את אחותיו, וכן כל פרשת עריות אשא אל אחותה לא תקח²⁸. ייל משום דלא שייך למתני סיפה ולוקחת עצמה.

[ב, ב] ונתני הכא האיש קונה. וא"ת²⁹ קושיא זו הויה ליה לאקדומיה³⁰ כסידרא דמתני. ויש מרבותינו נר"ז³¹ מתרצים دائ אקשטי ליה היכי הויה משני ליה משום סיפה כדאמרין בסמור, ותו לא הויה קשיא אמרי תנא נקנית. דמשום סיפה הוא דלא מצי למיתני מתקדשת. ואינו מהו, דادرבה כל היכא דאייכא לאקשטי חדא ולשוני שיינויו דמיתרצא ביה כולה מתני טפי עדיף מאפושי הווי ופירוקי. ועודadam איתא דמקשה הויה ידע פירוקא אמרי מקשה ליה ואיזיל. אלא דבאה אייכא למימר דמאן דמותיב הוא דምפרק ולברורה למתני. ומסתברא דהאי קושיא דקאה מקשה תלמודא וליתני האיש קונה לית ליה עיקר, דادرבה האשה נקנית עדיף טפי, دائ תני האיש קונה הווי צרייך לאפושי בלישניה האיש קונה את האשה³², אלא משום דאגב קושיא זו בעי לאשמוין דמדעתה מתקדשת ולא בעיקר ברחה הוא דקה מקשה ליה היכי, ולא בעיקר קושיא, אבל לעיל קשיא ליה לישנא דנקנית, משום דבכוליה תלמודא קניין אשא בלשון קדושים מפיק ליה. משום היכי אקדמה, דהאי קשיא והאי לא קשיא.

מ"מ כיון דמהדר אלישנא דקרה הויל למימר כדכתיב בקרא כי יקח איש אשא. וכה"ק הריטב"א, ועי"ש רמב"ן. יבמות נג, ב. 33 וכ"כ רמב"ן ותוס' ד"ה אי תנא. וכ"כ ר' ריטב"א עיי"ש. הרמב"ן ותוס' ד"ה אי תנא. וכ"כ ר' ריטב"א עיי"ש. 34 וכ"כ הרמב"ן. 35 וכ"כ ר' ריטב"א. 36 וכ"כ הרמב"ן. 37 וכ"כ ר' ריטב"א. 38 וכ"כ ר' ריטב"א. 39 וכ"כ ר' ריטב"א. 40 אצ"ל קניין. תוס' הג"ל. 41 בבא בתרא מה, ב. 42 והר"י מלוניל כתוב: הוה אמינו אפי' בעל ברחה לקניין, אם נתרכתה אחר כך לקבל הקידושין. 43 פ"ד מאישות ה"א. 44 צ"ל קידושין. 45 מהדורות רמי' ח"ב עמי' מא.

24 לקמן בע"ב. 25 וכ"כ תוס' הררא"ש ותוס' ד"ה וכתיב והרמב"ן. וכה"ק הראב"ד מובה בתלמיד הרשב"א ועי"ש מה שתירץ. 26 עירובין כו, ב הכל נkeh בכוספּ וכו'. 27 ויקרא כ, יז. 28 שם יה, ית. כה"ק הרמב"ן והריטב"א. 30 לקושיא שהקשה לעיל דליתני הכא האשה מתקדשת. דקודם צרייך להוכיח על תיבת האשה, ואח"כ יקsha על תיבת נקנית. 31 הרמב"ן. וכ"כ הריטב"א ולא חש הריטב"א לדחיתו של רבנו, אולי הוא מטעמו של תוס' הררא"ש שהבנו בהע' הבהה, ועי' בritteb"א שכטב תירוץ נוסף. 32 תוס' הררא"ש כתוב דاع"ג דהיה צרייך להאריך יותר ולומר האיש קונה את האשה.

וזהו דתנון בשבעה דרכים בודקון את הזוב וכו' ⁵⁶. ואע"ג דשבעה לשון זכר הוא, ועד השთא ליתני שלשה קא קשיא לאן. כיון דהדריןן לפרקוי הא מנין ר' שמעון ה"א דמשום שדרך האיש לחזור אחר האשוה תנוי דרכיהם, א"כ כל היכא דתנון דרכים משום שדרך בכר הוא ⁵⁷.

אתרוג שווה לאילן בשלשה דרכיהם. דהינו לערלה ולשביעית ולבבוי כדתנון התם ⁵⁸. ופי' רשי' ז"ל שלשל אלה נהוגין בו כדרך שנוהгин באילן, ולירק בדרך אחד שמתעורר בשעת לקיטתו כירק ולא בשעה חנטה כאילן. והקשו עליו ⁵⁹ אם מצות שנוהгин בו כתני ליתני לפאה ולשכחה,adam נהוגין בו כאילן ליתני חמץ כאילן, ואם [אין] נהוגין בו כירק מפני שאין לקיטתו אחת ליתני ונוהgin בו כירק בשלשה ⁶⁰. ועוד ⁶¹ ליתני להרכבה כאילן, ולירק באילן אף"י בחוץ הארץ אסור, ואילו יرك בירק איןו אסור בחוץ הארץ, וירק באתרוג אסור אפילו בחוץ הארץ כאשר האילן ⁶².

וזיל ⁶³ כדי אפשר למחשב פאה ולשכחה, adam המציא לומר שנוהгин בו אי אפשר לומר שהוא שוה לאילן ולא לירק, דהא אילא ירך דנהוגין בו כמלבנות הבצלים וכל שמניסו לקיום כדאיתא בתנאי ⁶⁴, ואם המציא לומר שאין נהוגין בו אי אפשר לומר שהוא שות לירק ולא לאילן, דהא אילא

קדושיו קדושים, דתלה וובין אמרו, תלה וKENI לא אמרו. ונראין דברי הרמב"ם, دائ' אגב אונסיה גמר וובין כל שכן דגמר וKENI ⁴⁶.

ותני תרתי מושם ⁴⁷ חדאכו'. אבל לעיל אמרינן משום דברי למתני כסף לייכא למפרק הци, דההט בכלחו שייד לשון קניין אלא דבכיסף אשכחן בהדייא ⁴⁹, אבל הכא לא שייך דרך בשטר וכיסף כלל ומשום ביאת תנוי ליה, איך לאקשויי אמראי שני בישינה משום חדא.

מן פנוי מה אמרה תורה כי יקח איש אשה ולא כתיב כי תלקח אשה לאיש. קשיא לי ומאי אלומיה דתלקח דנכtabיה. וכן דמשום דתלקח משמע שהזמן עצמה ותתרצה בכך, דומיא דנקנית דמתני, אבל כי יקח משמע אפילו בעל כרחה ⁵⁰ בעין האיש קינה, וכיון שכן תלקח טפי דיק ולכtabיה. וזה שלא כפרשי' ז"ל והראב"ד ז"ל שהם פירשו תלקח שתקיה את עצמה ⁵², ולפיכי' הקשה הראב"ד ז"ל ⁵³ ומאי קושיא דהא אתה קרא לאשਮועין כי יקח ולא שיקיח את עצמו. ולפי מה שכtabתי איןו קשה, דתלקח נמי ה"י משמע דתלקח האשוה לאיש ולא שילקה האש לאשה. אבל הוא ז"ל תירץ דרי' שמעון הוודדריש טעמא דקרה ⁵⁴, מפני ⁵⁵ מה אמרה תורה שלא יקיה את עצמו.

בזה. והמאירי כתוב בשם הראב"ד דPsiṭṭa ליה דחייב בשכחה ובפאה. וצ"ע דהראב"ד בפירשו לספרא (וובא בר"ש סיריליאו על היורשומי פאה על המשנה הניל) ג"כ סובר דرك ח' אילנות שנשנו במסנה חיבים בפאה. אולם בראב"ד חמו בא תלמיד הרשב"א כתוב דמספקא ליה אם אתרוג דינו כירק (והמאירי לא העתיק את כל לשון הראב"ד) ברם מטעם אחר מספקא ליה, והוא אם מכניסו לקיום ודינו כאילן או אין מכניסו לקיום ודינו כירק. והחزو"א שם ס"ק כה כתוב דאתרוג אין מכניסין אותו לקיום. וכ"כ שם בעמ' כתאות ב. ועיי"ש שכtab לישב מדוע נקטו התוס' באתרוג דפטור משום דאין לקיטתו כאחד ולא נקטו משום דאין מכניסו לקיום. אולם עדין יקשה קצת מודיע הרמב"ן ורבנן לא נקטו את ספיקו של הראב"ד אם הוא מכניסו לקיום או לאו. וכותבו דהספק הוא אם הוא לקיטתו כאחד. והחزو"א שם כתוב דגדיר מכניסו לקיום הוא פרי שאינו נركב כלל וראוי לכל השנה. דומיא דשמונה פירות שנשנו במסנה הניל כמו אגוזים ושקדים. או שמייבשין אותן כתוב שם, וכואן מספקא להו. ועמד ע"ז החזו"ן איש שבת סח, ד"ה ואילו שכtabו דרוב אילנות אין לקיטון כאחד, ופטורין מפאה ורק ח' אילנות שנשנו במס' פאה פ"א מה' חייבות בפאה. וכ"כ רבנן והרמב"ן שבת שם, וכואן מספקא להו. ועמד ע"ז החזו"ן איש שביעית ס"ז עמ' 218 אות א כתוב: דמשום דקושטא דמילתא הוא דניחא שם (בקודשין) מ"ג ואין מקום שם לכטב בהכרעת הדין, וגם בגמ' יש לפעמים כיוצא

46 עי' אבני מלואים סי' מב סק"א. 47 לפניו:

48 ע"א. 49 וכ"כ תומ' שם ד"ה
משום. ועי' מש"כ הראב"ד הובא. בתלמיד הרשב"א.
50 וכ"כ תומ' ישנים. אבל הריטב"א חולק. 51 ליתא
לפנינו. 52 עי' תלמיד הרשב"א. 53 כ"ה שם
בשם הראב"ד. 54 לקמן סח. ב. 55 צ"ל
וה"ק מפני מה וכו'. 56 חסר כאן: ליתני דברים.
ולכון הקשו אמאי תנוי הכא בזב דרכיהם. 58 בכוורים
פ"ב מ"ז. 59 כ"ה ברמב"ז, וכיה"ק הריטב"א בשם
התוס', וכעין זה הקשו תומ' לקמן ג. א ד"ה מה ותוס'
הרואה' והמאירי בשם גדויל המפרשין (הראב"ד).
ותלמיד הרשב"א בשם הראב"ד. 60 מדברי רבנן
והרמב"ן והריטב"א בשם התוס', מבואר ד הם מסתמכים
באתרוג אם חייב בפאה ובסכחה או לאו, אולם תוס'
ותוס' הרואה' פשיטה להו דפטור מפאה, ועי' תוס'
שבת סח, ד"ה ואילו שכtabו דרוב אילנות אין לקיטון
כאחד, ופטורין מפאה ורק ח' אילנות שנשנו במס' פאה פ"א מה' חייבות בפאה. וכ"כ רבנן והרמב"ן
שבת שם, וכואן מספקא להו. ועמד ע"ז החזו"ן איש
שביעית ס"ז עמ' 218 אות א כתוב: דמשום דקושטא
דמילתא הוא דניחא שם (בקודשין) מ"ג ואין מקום

על התישת או על הצביה אסור אבל אין לוכה, אבל אם הביאו על השור או על החמור לוכה, ודודאי כלאים זה בוהה הן.

אללא כל היכא דaicא פלוגתא תנינ דרכיהם. פי' רשי' זיל כגון מתני' בשלש⁷⁶ למעוטי חופה דלא קニア, ובזוב [הכין]⁷⁷ הוא דהו אונס בזיבח ולא אונס אחר. ואינו מתחור⁷⁸, דלא שייך פלוגתא אלא היכא דaicא למימר שה בדרכ זה להאי ובדרך זה להאי, אבל מתני' זוב מעוטין הן, לומר בוהה נקנית ולא בדבר אחר, וזה אונס לויבח ולא דבר אחר, וכל היכא דתני' מנינה לא מעוטי הוא⁷⁹, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה⁸⁰ ולא יותר, בעשרה מאמרות נברא העולם⁸¹ ולא ביתורה, ואפילו הכי לא תנינ דרכיהם. אלא היכא מתני' זוב הא איתרצ' להו, ולא עלייהו קיימין השתה, אלא אתרוג וכי וגיטי נשים דקתני בהו שווה, ובזה שייך פלוגתא לומר בדבר זה דומה לזה ובדבר זה דומה לזה, ושחרוריعبادים נמי שייך בהו הци, דהא שוו לגיטי נשים למוליך ולמביא ושווע לשאר שטרות לאומר תננו כדתנן⁸² האומר תננו גט זה⁸³ לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ורצה לחזור בשניתו, חזרה הוא באשה ואינו חוזר בעבד, דזכות הוא לעבד וכו', דומיא דשאר שטרות דכיוון זוכה לו על ידי אחר אינו יכול לחזור בו.

למעוטי חליפין פ"ד אמרנא כיון⁸⁴ דגמר' משדרה עפרון וכו' ואימא הבי נמי חליפין איתנהו בפחות משה פרומהכו'. הקשה הראב"ד זיל⁸⁵ כיון דגמר' משדרה עפרון ושדרה עפרון מקנה⁸⁶ בחיליפין אע"ג דאיתנהו בפחות משה פרוטה, ההה לנ לימייר גבי אשה דליקנו, דומיא דשטר דגמרינן⁸⁷ מowitzאה והיתה ולא אמר' כיון דאיתיה

תאגה ושר ארליגות שאין לקיטון בשעה אחת שאין פאה נהגת בהן כדאית' בתנני⁸⁸. והרכבה נמי לא תנינ, דכיוון שדיין הרכבה נמי נהגת אף בירק⁸⁹, אפילו שאינו נהג בכל מקום כאילן, לא שייך למיתני בהה דרכ. אבל בתום⁹⁰ הקשו ליתני לכלאים, דירק בכרם אסור ואילן שרי, וליתני ארבעה כאילן. ומשום הכל כי פירושו⁹¹ דהיכא דין חנטה ולקיטה כתני, כלומי' לערלה ולרביעי ולשביעית בתה חנטה כאילן, ולמעשר בתה לקיטה כירק⁹². וכן פי' רשי' זיל בעצמו במסכת ראש השנה⁹³.

[ג, א] לא לחייה ולא לבהמתה, כדתנן בתנני" דבכורים⁹⁴ שאסור משום כלאים עם החהה ועם הבהמתה, והכותב חייתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכווי. ואע"פ⁹⁵ שאף בהמה ודאית וחייה ודאית אסורין בהרכבה עם שאינן מינן למגרמי, כגון שור עם החמור או חמוץ עם הסוס. נ"ל דהא מתני' אתייא כמ"ד⁹⁶ כוי זה הבא מתייש וצביה, ואסור להרביעו עם התיש ועם הצביה קאמר, ומספקא ליה אי חושין לירע האב או לא הילך הולcin בו לחומרה, וכענין שאמרו שם בשחיתת חולין בראש פרק אותו ואת בנו⁹⁷. א"נ יש לי לפרש אפלו כמאן דאמר ברייה בפני עצמה היא, וספקתו מפני שהוא דומה בוצרתו לצבי בחיות ולעוז בבהמות, לפי שהעוז והצבי דומין זה לזה, והיינו דנקט הטעם תיש הבא על הצביה וצבי הבא על התיש⁹⁸, והילך אילו היה ידוע⁹⁹ שהוא מין בהמה היה מותר להרביעו עם התיש שהוא מיננו, וכאילו היה מביא עז מדברי על עז ישובי⁵, ואילו היה ידוע שהוא מין היה היה מותר להרביעו עם הצבי, ולפיכך אם הביאו

דכוי בא מן התיש והצביה או איפכא, וטעמו הוא משום דהוא דומה לתיש ולצבי. (אבל מ"ד דבריה בפני עצמה היא, אין כלאים וכמוש"כ רשי' שם). 75 דמותה, מבואר במס' כלאים פ"ח מה'. 76 צ"ל בשלהם דרכיהם. 77 כ"ה בנדפס. 78 כ"ה ברמ"ג, וכ"כ הריטב"א עי"ש, ועי' Tos' הרא"ש, ועי' מאירי. 79 חסר כאן: כגון. 80 ברכות נא, א. 81 אבות פ"ה מ"א. 82 גיטין יא, ב. 83 תיבת "זה" ליתא בכ"א. 84 לפנינו: הוילו גמר. 85 הובא בתלמיד הרשב"א. ועי' Tos' ד"ה ואשה. (ותמצית מדברי רבנו בקטע זה הובאו בחידושי אנשי שם על הריב"ח). 86 צ"ל נקנה. 87 לקמן

פ"ג מ"ד. 65 שם פ"א מ"ד. (שבת סח, א).

66 כדאיתא במס' כלאים פ"א מ"ג. 67 ד"ה מה.

68 כ"כ הראשונים הניל. 69 והרמב"ן כתוב ע"ז:

ולא מחזר לי שכל דיני חנטה דרכ' אוילן ביה בתה הרא"ש כתוב: לפי שיש בו דבר דואילן ביה לקיטה הזרך לפרש כל שאר הדברים דואילן ביה בתה חנטה כאיליגות. והריטב"א כתוב: ואע"ג דchantha דרכ' אחד הוא, כיון שבא על עניינים חלוקים שפיר שייך למימר בשלשה דרכיהם. עי"ש בריטב"א. 70 יד, ב. 71 פ"ב מ"א. 72 כה"ק ותירצ' כתמי' הרשות Tos' ד"ה לא. וכה"ק המاري ולא תירצ' 73 חולין פ. א. 74 כלומר שיש שם מ"ד הסובר

פרוטה דלא קפדה אמאו ליתנהו בה. יש לתרץ⁹⁴ דמעיקרא סבר דחליפין בכלל קיחהם ומדין כספ' (המ) הו שרבבה אותם הכתוב, דכל כספ' חליפין הם, שמליחיף בהם החקרא וקונה, אף חליפין כן, א"כ בכלל קיחה דשדה עפרון הם ואשה נמי תקנה בהן. ומפרקינן כיון דاشכחן חליפין בפחות משה פרוטה, על כרחין לא מדין כספ' הן קונין, שאין כספ' קונה בפחות משה פרוטה, אלא קניה אחרת היא שחדשה תורה, שאינה בכלל כספ'. ואשה לא אמרה בה תורה קניה אלא כספ'⁹⁵, הלך אין חליפין קונין בה. והטעם הוא מספיק אפילו לחזקה, שלא עלה על דעת לרבות באשה קניות بشדחה, אלא שהיא סבור שיקנו חליפין מדין כספ'.

وكשיא לי דא"כ למאי אצטריך לאסוקיה במלתיה ואשה בפחות משה פרוטה לא מקニア, דהא אפלו כי מקニア בפחות משה פרוטה נמי לא מיקニア בחליפין, דהא כיון דלא מדין כספ' הן קונין מן אתיאן באשה.⁹⁶ וניל' דמעיקרא כי אמרי' כיון דגמר' משדה עפרון מה שדה עפרון מיקני בחליפין וכוי' ואמרי' נמי ואימא הци נמי, לאו לימירא דסבירה לנ' דasha לשדה מקשין, אלא הци קאמר כיון דכסף דasha. מכט' דשדה גמר'י אלמא קנית באשה בקנויות שדה, וכיון דאשכחן להו דהוקשו קצת קניותיהן אף אנו נאמר לכל שאר הקניות بشדחה שייהו נהוגות כן באשה, קמ"ל מתני' דלא, ואימא הци נמי דהא טעמא אמרי' מדהוקשו בהדריא בקצת קניותיהן והאי מהאי גמרין, ופרק כיון דחליפין איתנהו בפחות משה פרוטה ואשה בפחות משה פרוטה לא מקニア¹⁰⁰ דגנאי הו לא, הא על כרחין לא הוקשו אלא לקנית כספ' בלבד דעתך בהדריא,

[07.07.2018]

משוה פרוטה ואשה בפחות משה פרוטה לא מיקニア, והטעם דasha לא מקニア בפחות משה' פ' הו מא שמות דפחות משה פרוטה לא הו כי כספ', וא"כ בהכרת מה שמועל חליפין בפחות משה' פ' אינו מדין כספ' אלא קניין אחר הו, וא"כ גם חליפין בשו' פ' קניין אחר הו ואם היהת באשה נקנית בפחות משה' פ', אזי מוכח דעתך מושׁו' פ' יועילו מדין כספ', וא"כ אף חליפין בפחות משה' פ' חשיב כספ', ולא נאמר דחליפין קניין אחר הו. אלא שמדובר רבנו ל�מן נראה דהו גורס בגדי רשי' ואשה בפחות משה' פ' לא מקニア "נפשא", ולגדי זו א"א לפרש כנ"ל. אולם הרמב"ן כתוב דלא גרס' "נפשא" עיי"ש. ועי' ריטב"א. 100 בכ"א וב"פ'

בפחות משה פרוטה לא גמרין. ותרץ דאן לא גמרי' אשה משדה⁸⁸ אלא מקיהה דכתיבא ביה, וקיהה שבשדחה עפרון בכספ' היא, ולא אשכחן ביה חליפין, אבל שטר על כרחין כיון דכתיב ויצאה והיתה א"ג דלית ביה שוה פרוטה גמרי' ליה מיציאה, כיון דיציאה אינה אלא בשטר. ותיינו דלא גמרי' שטר משדה, דהא לא חזינן שטר בשדחה עפרון, ואי גמרין מיניה הו אמרי'⁸⁹ כיון דשטר איתייה בפחות משה פרוטה ואשה בפחות משה פרוטה לא מקニア נפשה, אלא אצטריך למילך מוציאה והיתה. ובתירוץ זה עלה לנו תירוץ גם למה שמקשים עוד⁹⁰ למאי דאמרי' ואימא הци נמי, א"כ ליקני אשה בחזקה דומיא דשדה. ויש מתרצים בקושיא זו דיוון שאין גופה קניין לא שייכא בה חזקה. וקשיא לי דהא עבר בענין עד שלא טבל אין גופו קניין ולא קני ליה אלא למעשה ידיו,⁹¹ ואפלו הци קנה בחזקת⁹². ושם מא מכיוון שעיל ידי חזקה זו אפשר לבא לידי קניון הגוף שאם הטעיבו לשם עבודות גופו קניין לו, חזקה נמי שייכא ביה. מה שאין כן באשה דלעולם אין גופה קניין לו. ומ"מ עדין קשה⁹³ דיוון שאין לדין משדה עפרון אלא מקיהה דכתיבא ביה דהינו כספ', היכי הוה סלא דעתין דתקנה בחליפין דומיא דשדה, דהא לא מקשין אשה לשדה אלא קיהה דכתיב באשה הוא דגמרין שהוא לשון כספ'. וכן הא אמרין דגנאי הוא לה, נימא בפחות משה פרוטה ואשה בפחות טעמא קאמר' משדה פרוטה לא מיקニア נפשה ופרש' זיל' באשה בשוה פרוטה לא מיקニア נפשה ופרש' זיל' דגנאי הוא לה, נימא בפחות משה פרוטה ליתנהו באשה בשוה פרוטה איתנהו, דיוון דבפחות משה פרוטה לא נתבטלו מחמת פסול קניתין אלא מחמת קפיתה של באשה, כי אית בהו שוה

ת. א. 88 מלשון פ' רבנו גננאן בן שמואל נראה שהלימוד הוא משדה. 89 דליך למליך מיניה. 90 כה"ק הרמב"ן ותרץ כייש מתרצים שכלב רבנו לקמן, וכה"ק תוס' הניל. 91 מבואר ביבמות מו' ב מז. א. 92 כדאיתא לקמן כב. ב. 93 כה"ק ברמב"ן, וכה"ק הריטב"א והר"ן. 94 (בכ"ג ותרצ'ו דהכי קאמר מעיקרא סבר וכור'). כ"ה שם. וכען זה כתבו חוס' הניל בשם ר' עיי"ש. ועי' ר' ג. 96 תיבת זו ליתא בכ"א. 97 עי' בתשוי' רבנו ח"ד סוס' ר' רב. 98 שם : בכסת. 99 בדברי ר"ת בתוס' הניל מבואר דב"ד הו סבירא לנ' דחליפין כשהם שוה פרוטה קונים באשה ממש דהו כען כספ', ומתרצת הגמ' דחליפין איתנהו בפחות

אמרו בבכורות¹⁰⁵ מה ישראל בחדא אף גוי בחדא אלא לאפוקי משicha, אבל חליפין לא, וכדמוכח لكمן¹⁰⁶ גבי נמכר לגוי אמררי' בסוף הוא נקנה ואיןנו נקנה בתורת התבואה וכליים ומאי ניהו חליפין, אלמא בשאר דברים מהנו חליפין לגוי.

[ג, ב] מניינא דסיפה למעוטי מאי למעוטי חילצתה. הווא הדין¹⁰⁷ דהוה מצי למימר למעוטי כסף, לומר דלא מקשינן יציאה להויה כדאיתא لكمן¹⁰⁸. אלא נקט חילצתה מפני שמוציאה באשה אחרת.

ותו הא דתנן האב זכאי בכחו בקדושה¹⁰⁹ מנא לן¹⁰⁹. כלומר בנערה, אבל בקטנה פשיטה הדשתה זובני מובין לה קדושי מיבעיא¹¹⁰, ואית¹¹¹ ומנא לן דמתני' דהאב זכאי בכחו בנערה קאמэр. י"ל¹¹² מדתנן لكمן בפרק שני¹¹³ האיש מקדש את בתו כשהיא נערה.

וכי תימא נילף מבשת ופגם. יש לדקדך¹¹⁴ היכי ייליפין קדושים מבשת ופגם, ואדרבה עיקר בשת ופגם כי איתנהו דאב מקדושים ייליפין להו בכחותם בפ' אלו נערות¹¹⁵ משום די' בעי מסר לה למנול ומוכה שחין. והרבה תירוזין נאמרו בו¹¹⁶. אבל רבותינו הצרפתים¹¹⁷ פירשו דודאי האב רשאי לקדש את בתו אפי' כשהיא נערה דכתיב¹¹⁸ את בתיה נתחי לאיש הווע, וכל נתינوت במשמע ואפלו למוסר להוחפה¹¹⁹, ואי אפשר¹²⁰ בשמסרה בעודה קטנה, דהא בת סקילה היא כדכתיב¹²¹ ואם אמת היה הדבר הווע וגוי וסקלה, ואי בשמסרה לחופה כשהיא קטנה¹²² לאו בת קטלא היא, ואי בשטרחה לאחר שנכנסה לחופה וגדרה בחנק היא¹²³, וכיון שלמדנו שהאב רשאי למוסר להוחפה כשהיא נערה בשתה ופגמה

נתתי הדשתה זובני מובין לה וכו'. ברם התוס' בכתבותנו מ', ב' ד"ה ואימא כתבו תירוץ נוסח, (עי' גם בתוס' הרא"ש שם). ולפי"ז לך' קושית התוס' גם לשיטת רבינו. ר' 111 מה' ק' תוס' הרא"ש. ר' 112 כ"נ ת"י שם בתירוץ השני. ר' 113 מא, א. ר' 114 מה' ק' הרמב"ן ותוס' ד"ה וכי תימא והריטב"א ותוס' הרא"ש, וכיה'ך בשיטתה לא נודע למי עיי'ש. ר' 115 מ, ב. ר' 116 עיי' רמב"ן. ר' 117 הובאו ברמב"ן, וכעין זה פירשו תוס' הנ"ל. ר' 118 דברים כב, טג. ר' 119 כדאיתא ברשי' כתבות מז, א. ר' 120 חסר כאן: לאוקמי. ר' 121 שם כ. ר' 122 וסרחה כשהיא קטנה. ר' 123 וכיה' כתוס' ד"ה ואימא ה"מ.

ומחליפין אתה דין לכל שאר קניות שבשדה שאינן באשה כגון חזקה. ואית¹⁰¹ מ"מ מי קושיא¹⁰¹ לפי שחליפין איתנהו בפחות משה פרוטה, נימה דחליפין איתנהו אף באשה בחליפי שווה פרוטה, ולעולם עיקר^{101*} קניות שבשדה איתנהו באשה. זו אינה קושיא, דכיון דעיקר חליפין אפילו בפחות משה פרוטה איתנהו, כי עבד לו בכללי שהוא לא ייפה כחו מכח כללי שאינו שווה פרוטה, דשם חליפין חד הו, דבשלמא אי חליפין לא נתנו לחורה הווע אמרינן כי היב לה פחות משה פרוטה לא מקניא נפשה אבל כי ייב לה שווה פרוטה מקניא נפשה, ואי נמי אי עיקר חליפין ליתנהו^{07/07/2018 מתק} כלל בפחות משה פרוטה הווין אמררי' כיון דקניא חשובה היא מקניא בה נשפה¹⁰², אבל השתה דקי"ל¹⁰³ דחליפין קני על מנת להקנות הווע ולאו דידה נינהו, אפילו כי היב לה חליפין שווהמנה מאוי הווע, הא מ"מ לאו בגוף היא נקנית אלא בדין, ודינן אפילו בפחות משה פרוטה איתיה, וכיון שדין חליפין איתיה בפחות משה פרוטה לא חשיבא לה ווגנאי הווע לה להקנות עצמה בקניא פחותה כזאת שעיקרה בפחות משה פרוטה. ולא דמי לשטר, דשטר לאו בגופו מתקדשת אלא במה שכותב בו, ומה שכותב בו אינו בתורת דמים, לנ"ל.

והשתא נמי לא תיקשי אפילו כי גמרי' משדה עפרון¹⁰⁴ לגמרי' היכי הווע סלקא דעתין למילף מניינה חליפין, וזה שדה עפרון אי אפשר לו בחלייפין¹⁰⁵ דגוי לא קני בחלייפין אלא בכסף. דלפי מה שפירשתי לאו משדה עפרון קא גמרי', אלא כיון שהוקשו קצת קניות אשא¹⁰⁶ לKENIOT של שדה אף אנו נאמר דasha כshedah לכל הקניות ולאו כshedah עפרון ממש. ומיהו בתוס' תירצ'ו¹⁰⁴ בהא בשם ר'ת ז"ל דגוי נמי קונה בחלייפין, שלא

ובן. נוסף כאן: נפשה. וליתא בכ"י"ג. ר' 101 צ"ל קאמר, במקום קשייא. ר' 101 בכ"י"פ: שאר. במקום עיקר. ר' 102 אע"ג דאיתא בחורה. ר' 103 נדרים מה, ב. ר' 104 הב"ל. ר' 105 יג, א. ר' 106 ח. א. ר' 107 כ"כ תוס' הרא"ש ושיטה לא נודע למי, ועי' תלמיד הרשב"א. ר' 108 ה. א. ר' 109 חסר כאן: וכו'. ר' 110 תוס' ד"ה ואימא ה"מ כתבו דרך לגבי מעשה דידה אמררי' השטה זובני וכו', אבל לגבי כסף קדושה לא אמררי' היכי. וגם הרמב"ן כתוב דלא אמררי היכי לגבי קדושים, ומטעם אחר. ועי' ריטב"א. ולדברי רבינו יקשה קושית התוס' דמה מקשה הגם' ואימא ה"מ קטנה, הא לקטנה לא איצטריך קרא דעת בת

אהיה מקבלא קדושה ואיהו שkil כספא¹²⁴. ור"ת ז"ל פירש¹²⁵ דהכא לאו אקדושין קיימינן אלא אמשה ידיה פרכינן, לומר רב הונא למה ליה למליף מלוי ימכר ליליף מהפרת נדרים אי נמי מנסא, וכי תימא ניליף מבשת ופgam, ודוחינן שאני בשות ופgam וכו' ואין למדוד מעשה ידיה מבשת ופgam¹²⁶ מדוותי אחריתין, וכן פי' הראב"ד¹²⁷. ויש לפרש¹²⁸ דלרוחא דAMILתא Ка פריך, לומר דארך כתמתא לומר דבשות ופgam מדוותא אחריתני נפקא לנו דאבהה הו, אף"ה אין למדוד מהו קדושיםן.

דאביה נמי אית ליה צערא בגיןיו. כך הוא

דאב נינחו דאי בעי מסר לה למנול ומוכת שחין. והא אמרי" ואימה ה"מ קטנה אבל נערה תקדש איה נפשה ותשкол כספה, ה"פ, אבל נערה דעתה לה יד בין היא ובין אביה מקבלין קדושה, וכיון שכן כי מקדשה איה נפשה תשקל איתה כספה. ואתיי למיפשט מהפרת נדרים שהכל ברשות האב ולא ברשותה כלל, דאלו היהתה ברשות עצמה כלל הוайл ונדרה מדעתה היאך מיפר האב. והלך כיוון דמציא מסר לה למנול ומוכת שחין בשתה ופגמה דידיה נינחו, והלך ניליף כסף קדושה מבשת ופgam דלעולם דידיה נינחו, וכיון שכן ודאי איה לא מקבלא קדושה כלל, דהשתא

אוצר החכמה

דכספה שייך לאביה אינה יכולה ליהנות ממנה כלל. והנה רשיי פי' את מה שאמרו בגמ' השתא אביה מקבל קידושה ואיהו תשкол כספה, בתמיה אפשר שעל חנוך זיכחו הכתוב בקבלה קדושה. אורלם הרמב"ז כתוב טעם אחר ז"ל א"א שכסף קדושין יהא שלה שהרי האב לא מחמתה הוא וכוה ולא מחמת שליחות. שהרי היא אין לה לא יד ולא שליחות. הנה הרמב"ז נайд מטעמה דרש"י, משום שא"צ לטעם זה, דהטעם הוא פשוט דבקדושין מועל הקניין רק כשיש הנאה, וכל שאין הנאה אין קדושין, ברם כל זה הוא רק כשהאב הוא הבעלים לקדש. אבל אם הבעלים להתקדש היא האשה והוא רק שלוחה. א"כ בהנאה של האשה היא מתקדשת. וא"צ שהוא יכול את ההנאה, לכן חייב הרמב"ז דכיוון דהוא לא שלוחה. א"כ הוא צריך לקבל את ההנאה ולא היא. והנה לקמן ד. א' עבדין צריכותא למעשי ידיה ולקדושיםן ואמרי' דא"א למליף מעשי ידיה מקדושיםן, ובתוספות רעך"א לכחותותאות נד הקשה דהיאך יהא אפשר למדוד מ"ע' מכסף קדושה, הא באמת אביה מקבל קידושה, וא"כ הכסף קידושה מצד עצמו הוא לו כדאמרין השטא אביה מקבל קדושה. אבל מע"י דיזכה אביה בשלה לא ידענן וצע"ג. ונראה דבוייצה חנוך לא כתוב שהאב הוא המקדש אלא שהאב זוכה בכספי קדושה. ומה שرك האב מקדש והוא איננה יכולה לקדש את עצמה הוא דינא דאתא מילא. משום דבכיסף כוה שאביה זוכה מידת היא איננה מתקדשת וכמ"כ. וא"כ בפרשא של קדושיםן כתוב שאביה זוכה בשלה, ושפיר יפלפין מיניה מע"י שאביה בנו. 125 הובא בתוס' הרא"ש. וכ"כ הרמב"ז בשם ויש שפי'. 126 חסר כאן: אלא. (ותיבות: מדוותי אחריתני ליה בא בכ"ג). 127 הובא בתלמיד הרשב"א, והרמב"ז כתוב ע"ז וזה יותר נכון ולשון קטרה לתלמידים. ותוס' הרא"ש ותלמיד הרשב"א כתוב ע"ז: ולא נהירא. 128 בנדפס: לפרש. כ"כ הרמב"ז בשם ויש שאמרו, כתוב ע"ז: וזה האמת לפני דעתך. וכן פי' תוס' הרא"ש.

124 וכ"ה ברמב"ז, וכ"כ תוס' בכתובות מו, ב ד"ה יציה (בשינוי לשון). אבל בריטב"א לא כתוב את מש"כ רבנו דכיוון דכסף קידושה לאביה א"כ ודאי היא אינה מקבלת קידושין כלל, דהשתא איה מקבלת קידושה ואיהו שkil כספה. והוא משום דבגמ' אמרי' הכى לגבי קידושי האב דלא יתכן דהאב יקדרה והיא קיבל את הכסף, ופי' הריטב"א דכיוון דזיכתה לו חורה בראשאי לקדשה בע"כ ושלא מדעתהஇיהו חשב מקנה ובעל דבר, וכממוינו היא חשובה בעניין זה, וכיון דאיו הוי מקנה לא סגי דלא להויל כספה דיליה, דאי איה שקלא כספה איה חשובה בעל דבר ואין האב אלא כשליח וא"כ האיך אפשר לו לקדשה בע"כ. אלו דבריו. ונראה לפ"ז דאיפכא א"א לומר כן, דסבירא זו שיכת רק באב. אבל בכת לא שייך לומר דאם האב לוקח את כספה א"כ בהכרח שהוא נחשב לדבר והיא נחשבת רק לשלה. דיש לומר שהיא נחשבת לבעל דבר אלא שלא יש זכויות בכספה בשם שיש לו זכות בבשת ופgam ומעשה ידיה. ש"ר שעד מ"ע דברי התוס' בכתובות שם הגרעיק"א בדו"ח ח"א שם, וז"ל: ותמייני על פירושם דבשלמא להיפוך שייך לשאול שפיר השטא אביה מקדש ואיהו תשкол, דמהיכן תוכה היא בכספי דאביה, אבל להקשות איה תקדש נפשה ואביה שkil זה אינו קושיא. דיל' דהתרה זכתה את אשר לה לאביה, כמו מעשי ידיה שזכה לו, עכ"ל. (ועי' בית אהרון שם). ונראה לישיב דהנה רבנו והרמב"ז כתבו لكمן ו, ב בטума דאסה אינה מתקדשת במתנה ע"ט להחזר, אע"ג דבשער דברים מועל מתנה ע"ט להחזר, וחשוב קניין כספה, והוא משום דכל שאין לאשה הנאה מהכסף, ואינה מתקדשת בו. ולפי"ז שפיר שייך לומר השטא איה מקבלת קידושה ואיהו שkil כספה, אדם אביה נוטל את הכסף נמצאו שאין לה הנאה מהכסף, ואינה מתקדשת בו, כמו דאמרי' בע"מ להחזיר שאינה מתקדשת ה"ג בע"מ שתתני אותו לאביך אינה מקדשת. וכל שכן הוא, דהנתם בע"מ להחזיר אתני יכולת להנאה עד שתחוירתו לו, אבל הכא

את אשת אביו מן היבום, וכן מי שיש לו אח מ"מ זוקק את אשת אחיו ליבום, ואמררי' עלה בוגם' מ"מ לאיתווי Mai לאיתווי מזור, ואקשינן עלה פשיטה אחיו הוא, סד"א נילף אחורה אהורה מבני יעקב מה התם כשרים ולא פסולין הכא נמי וכור'. אלמא זרע פסול נמי לא צrisk קרא. ונינהו להו ¹⁴³ דזרע משמע זרעו מיותס אחורי, אבל בן ואה משמע כל שהוא בנו ואחיו. ואני גברי חזינה תיובתא לא חזינה. התם נמי בן מזור מקרה נפקא לנו, כדאמררי' התם מי שיש לו בן מ"מ לאיתווי Mai לאיתווי בן מзор, ואמררי' Mai טעמא, ואחדרין אמר קרא ובן אין לו עיין עליון, ואח מזור דפשיטה לנו התם דאחיו הוא לאו מנפשיה איפשיטה להו התם אלא בגין הו אדיפשיטה, דכינוי דבנו הוא כדונפקא לנו מאין לו א"כ פשיטה אחיו הוא. ותדע לך מדאמרין התם פשיטה אחיו הוא, ופרקינן מהו דתימא לילך אחורה אהורה מבני יעקב מה התם כשרים ולא פסולין הכא נמי כשרים ולא פסולין, ואמררי' זאייא המכி נמי, ופרקינן מדמפרט פטר מיזוק נמי זוקיק. אלמא כל עיקר לא איפשיטה לנו התם אלא מדמפרט אשת אביו מן היבום, וההוא לא נפקא לנו אלא מאין לו עיין עליון ¹⁴⁴.

אי אשמוועינו מעשה ידיה מושום דקא מיתזנא מיניה. פרשי' זיל מושום דקא מיתזנא מיניה ודעתיה על מעשה ידיה, אבל קדושין דמעלמא קאתו לא היהת דעתו עליהם לוונה בשביבן. ואני מישב לפיה לשון הגمرا דהא ממשמע דמשום דהני מזונות גרמי להו, והני מושום דלאו מזונות גרמי להו, ואי כפירושו של רשי' זיל היה לנו למימר מושום דשכיחי ודעתיה עלייהו אבל ההני דמעלמא קא אותו ¹⁴⁵ לא. ונויל דה"פ ¹⁴⁶, מושום דקא מיתזנא מיניה, דמעשה ידיה מכח מזונות קא אותו, דכל דأكلת שבחא ועבדא טפי, כדאמררי' בנטין ¹⁴⁷ הקדש גופיה ניחא ליה דליקול עבדא

¹³⁹ סד. ב. ¹⁴⁰ ויקרא כ. ג. (בשנהדרין שם: תל"ל בתחו מזורעו). ¹⁴¹ כ"כ הרמב"ן. (ותיבות: דזרע פסול נמי לא צrisk קרא ותדע, לייתא בכ"ג). ¹⁴² כב. א. ¹⁴³ כ"כ הרמב"ן והrinteb"א. ¹⁴⁴ בנדפס נוסף כאן: אבל בן ואח [לא] ממשמע כל שהוא בנו ואחיו. ונראה שזו חוספת מאוחרת, ואני מדברי רבינו. ¹⁴⁵ בכ"ג נוסף כאן: מעלמא. ¹⁴⁶ פ"י זה הובא בשיטתה קדמוניית בשם רבינו עיי"ש. ועיי' Tos' הרא"ש ומאררי. ¹⁴⁷ יב. ב.

גירסת הספרים ¹²⁹. ואית ¹³⁰ א"כ ביש עני בן טובים ליהו בשתו ופגמו דבני משפחה. ויל' דהכי קאמר אין למדוד מעשה ידיה וכסף קדושה מבשת ופגם,-DDILMA כי זכי ליה רחמנא התם משומ צערא דעתה ליה בגויה, מה שאין כן בעשה ידיה ולא בקדושה. ורש"י זיל נראה דגריס דאבא נמי שייך בהו, כלומר שהוא יכול ליטול ממון ולביישה בבשת וזה למסורת ביתא קדושים למנול ומוכחה שחין ¹³¹.

[ד, א] זרע זרעה פטול בגין. יש מי שגורס כן ¹³², دائ זרעה ממש פסול מהי אריא משומ זרע, הא מכיוון שבא עליה פסול לה פסלה כדאיתא ביבמות פרק אלמנה ¹³³, וכדמוכח מובה כהן. אלא זרע זרעה פסול כגון שיש לה בן כשר והלך הבן ונכחש על העrhoה והוליד ממנה בן מזור. ואפילו לגירסת הספרים דgreszi זרע פסול בגין, hei נמי מפרשין לה ¹³⁴ בزرע זרעה ולא בזרעה ממש.

לזרע זרעה לא אצטריד קרא בני בנים הרי הם בנים. ואית ¹³⁵ והוא בפרק יש נוחליין לא משמע הци, כדאמררי' התם ¹³⁶ ובן אין לו אין לאו ¹³⁷ בן הבן ובת הבן בגין תל' ובן אין לו עיין עליון, אלמא בן הבן צrisk קראי. ייל' בן משמע בן ממש, אבל זרע כל יוצאי ירכו נקרא זרע. והכא דקאמר בני בנים הרי הם בנים לא בני בנים הרי הם בנים, וכן משמע בסנהדרין ¹³⁸ זרעו הרי הוא לבנים, ובן אין לי אלא בגין דתניא מעביר בן ובתו באש אין לי אלא בגין ובתו וכו' בן בנו בן בתו בגין תל' ¹⁴⁰ כי מזרעה, אלמא זרעו ממש עלייהו אבל בנם ממש ממש.

כי אצטריד קרא לזרע פסול. יש מקשים ¹⁴¹ דזרע פסול נמי לא צrisk קרא, ותדע דתנן ביבמות פרק כיצד ¹⁴² מי שיש לו בן מ"מ פוטר

¹²⁹ כ"כ הרמב"ן והrinteb"א. ¹³⁰ מה"ק ותריצתו הרשונים הניל עיי"ש.

¹³¹ ותוס' הרא"ש גורס כריש"י, ומפרשנה כגי' רבינו. ¹³² בן גי' תלמיד הרשב"א ושיטה לא נודע למי ושיטה קדמוניית.

¹³³ סת. א. ¹³⁴ כ"כ Tos' ותוס' הרא"ש דה' זרע, וכ"כ הרמב"ן והrinteb"א. ¹³⁵ כ"ה ברמב"ן ובריטב"א ובתלמיד הרשב"א ושיטה לא נודע למי ושיטה קדמוניית.

¹³⁶ בבא בתרא כתוב, או שישתתפה קדמוניית. ¹³⁷ לפניו שם: אין לי אלא בן, בן הבן או בת הבן או בן בת הבן בגין. ¹³⁸ חסר כאן: זרע.

משמעות קולא דביהה היא, אלא שאין קניינה לשם אישות. איכא למימר¹⁵⁷ עדידיפא מינה מקשינן, דאפיקלו בתורת ק"וอาทית לה ק"ו פריכא הוא דיבמהת תוכית.

מה ליבמהת שבען אין נקנית בשפר. וא"ת¹⁵⁸ מ"מ ק"ו איפריך ליה כיוון דמצינו ביהה שكونה במקום שאינו כסף קונה. ואיכא למימר דהכי אמר, הוαιיל ואין היבמהת נקנית בשטר ע"פ שكونה בכל מקום, מילא שעינן דכספי שאינו קונה ביבמה לאו משומן קולא וחומרה הוא, אלא שאין היבמה צריכה אלא ביהה שהוא עשוין, דזוקה ועומדת היא, אבל לגבי קנית כסף עדיף מביהה.

מה לאמתה העברית שאין קניינה לשם אישות. קשיא לי והוא אמרי רבנן¹⁵⁹ מועות הראשונות לקודשין נתנו. ויל' דלקודשין ממש לא ניתנו דהא נפקא بلا גט.

מה ליבמהת שבען זוקה ועומדת. וא"ת¹⁶⁰ מ"מ ביהה עדידיפא וק"ו אכתמיอาทיה, דמה כסף אחר זיקה שאינו גומר ביבמה קונה, ביהה שגמרה אחר זיקה ביבמה אינו דין שתקנה, דכי האי גוננא אמרוי ל�מן¹⁶¹ ומה כסף אחר כסף שאינו גומר קונה, חופה שגמרה אחר כסף אינו דין שתקנה. ויל' דה"ק לא מצינו ביהה אלא בזוקה, ואי אמרת ק"ו מכסף א"כ הדרינן לפroxim מה לכסף שכון פודין בו הקדשות.

[ה, א] מה לכסף שכון פודין בו הקדשות ומעשרות¹⁶². אבל שטר אין פודין בו הקדשות. פי' רשי"ז אם כתוב שטר על מועות אין הקדש פDOI, דבעינן ונתן הכספי וקס לו. ואינו מחוויה, דבכלי האי גוננא אפיקלו באשה אינה מקודשת, דאלו האומר לאשה הרי את מקודשת לי במנה ומחייב אני עצמי לך בשטר באותו מנה אינה מקודשת, דמנה אין כאן ושטר אין כאן, שהרי אינו מקדשה בשטר אלא במנה ומנה אינו

156 וכח"ק גם הריטב"א ושיטה קדמנית. ובכ"א: הקשה ר"ת זיל והרמב"ן נר"ז. 157 ע"י רmb"n וריטב"א. 158 כ"כ הרמב"ן ושיטה קדמנית עיי"ש. 159 ל�מן יט. א. 160 ע"י רmb"n ותוס' ד"ה מה. ועי' רש"ש על תוס'. 161 ה. ב. 162 כן כתוב הרמב"ן בא"ג. ועי' ריטב"א. 163 לפנינו:

כי היכי דליישבת, כלומר וליעבד טפי, והלך הו¹⁴⁹ להו מעשה ידיה בגדור¹⁵⁰ מזונותיה, אבל קודשין דמלמא Ка אתו ומזנות לא Ка גרמי להו אימא דידה הו, כנ"ל.

לא נצרכה אלא לבגר אילונית ס"א¹⁵¹ בנסיבות לא Tipok קמ"ל. הקשה הראב"ד ז"ל¹⁵² דזוביין לה אמיתי, אי דזובנא בעודה קטנה בנסיבות מיי בעיא גביה דהינו בשנת עשרים, כדאמרין¹⁵³ תביא ראייה שהיא בת עשרים והוא אילוני, הא נפקא לה בשש. ופרק בשוכרה כשהיא בת ששה עשרה, עדידיין היא קטנה כיוון שלא הביאה עוד לריב דאמר ביבמות¹⁵⁴ גבי סריס שלא הביא שתי שערות אכל חלב מבן י"ג עד י"ח נעשה גדול למפרע, היכי הוה ס"ד שלא Tipok, אדרבה כשהגיעה לכ' ולא הביאה ב' שערות איגלאי מילתא למפרע דגדולה היהה בשעת מכירה ומכירה בטעות היהה הדרוי זביני. ונחיא ליה דנעשה גדול למפרע דקאמר רב משעה שנולדו בו סימני סריס קאמר, והכא בשוכרה בשנת ששה עשרה ונולדו בה סימני אילונית בשנת שבע עשרה דמכירתה מכירה, וכשהגיעה לכ' נעשה בוגרת משנת י"ז ולמעלה, ומהזיר לה אדון מעשה ידיה דמשנת י"ז עד שנת ב' שעשתה עמו. והרמב"ן נר"ז כתוב דעיקר קושיא ליתא, דרב משכחת לה דזובנה בת תשע או בת עשר כשהיא קטנה ויצאה בשש, וכשהגיעה לכ' ונודע שהיא אילונית נעשית גודלה למפרע, ואיגלאי מילתא שהיה דינה יצאת מבת י"ב שנה ומחצה, נמצא שהוא צריך להחזיר לה מה שעשתה עמו יותר. וכן הוא דאמר רב אשוי לא נצרכה אלא לעיקר ובינין דאלונית ס"א לא הו זביני, hei נמי קאמר דלכשתהא בת ב' ואיגלאי מילתא שהיא אילונית יבטל מכיון זה זה¹⁵⁵.

[ד, ב] מה לאמתה העברית שאין נקנית ביהה נקנית בכסף. הקשה הרמב"ן נר"ז¹⁵⁶ והוא לאו

149 ז"ל ב글. 150 לפנינו נוספת: בנסיבות Tipok. 151 הובא ברמב"ן ובריטב"א וบทלמידי הרשב"א בשיטה קדמנית ובמאירי. 152 גדה מז. ב. 153 וכן שיטת מוס' ר"ד עיי"ש, ועי' חי הגראנ"ט. (ושם הקשה את קושית הראב"ד דלקמן). 154 פ. א. 155 ע"י יד דוד למסכתין.

אביך לעולם. כתבתיה בגיטין בפ' המביא תניין¹⁷¹ ובפרק המגרש¹⁷² בס"ד. ירושלמי¹⁷³. אמר ר' יודן ק"ו לבת חוריין שתקנה בחזקה, ודין הוא ומה אם שפהה כנענית שאינה נקנית בביאה נקנית בחזקה זו שהיא נקנית בביאה אינו דין שתקנה בחזקה, ת"ל ובעה בביאה היא נקנית ואיינה נקנית בחזקה. פ"י משומם דבריה מפורש בקרא בהדייא טפי מסוף וشرط נסיב ליה ובעה, וה"ק ת"ל כי יקח ובעה יצאה והיתה דכתיבי בקרא, אבל חזקה שלא כתיבא מק"ו לא מרביבנן לה. ומיהו לדין דמהדריבנן לרובי קניות מק"ו בגם/, מק"ו דשפה לא אתיא, דאין לא מפרק מה לשפהה כנענית שאין קנית לשם אישות כדפריכין באמה העברית, כנ"ל. בסוף נמי איתיה באמה העברית בעל ברחה, פ"ר רשי"ז ול שכון אביה מוכרה בעל ברחה. ותימה הוא¹⁷⁴ דכיוון שהאב זכאי במכירתה ומדעתו מכירה דעת האב כדעתה והוא עדיפה מידה, שאם ונראה שהוא תוספת מאוחרת ואינה מדברי רבינו. (ובכ"פ במקום: אם מקודשת, כתוב: אינה מקודשת), דהמתחייב לחבירו מנה וכותב לו שטר עלייו ה"ז משתعبد, וכמש"כ הרמב"ן ליקמן שם. עיפוי¹⁷⁵ כו' לגבי קדושין אינה מקודשת, משום דהאומר לאשה הרי את מקודשת לי במנה ומחייב אני עצמי לך בשטר באותו מנה. התהיבות המנה היא תמורה הקדושים וכיון שע"י שעבוד בלבד א"א להתקדש. דאין כאן כסף שיעשה את קניין הקדושים, ולא חלו הקדושים, א"כ לא חל השעבוד, וכיון שלא חל השעבוד גם שטר אין כאן, דהשטר הוא קניין על השעבוד, וכל שהשעבוד הוא רק תמורה תמורה והוא אינו מקבל את התמורה. איןו משתעבד. משא"כ כשהשעבוד הוא בסתר לא כל תמורה בודאי דחל השעבוד ע"י קניין השטר או ע"י קניין אחר וכמש"כ הרמב"ן שם. וכונת רבנו במש"כ שהרי אינו מקדשה בשטר, פ"ד את הקדושים הוא עושה ע"י השעבוד, והשטר לא בא לקדושין אלא לקניין על השעבוד. ונראה דאם יאמר שהו מתחייב לה מנה בסתר וכותב שטר על זה, ואח"כ הוא אומר התקדשי לי בו אינה מקודשת, וכיון דהוא מתחייב ללא הקידושים א"כ השתה אינו נותן לה כלום. ועי"ב בדברי רבנו ליקמן ח. ב ובהע' 402 רך אליו, ואם שעבוד חשב נתינת כסף, עכשו שנותן את השעבוד לכחן זה הרי נתן לו לכחן דבר שלא היה לו מוקדם, דלפנוי כתיבת השטר לא יכול כהן זה להוציאו ממנו, ולא הוועיל לו השעבוד. ועי"גמו כתובות שם.¹⁶⁹ עיי' קזואה"ח שם ובхи' הגרש"ש שם. 170 רבנו בא לישב את קושית מוס' ד"ה סניגור, עיי"ש. 171 כא. ב. 172 פג. ב. 173 בפרק ה"א. 174 כה"ק הרמב"ן והריטב"א.

כאן¹⁶⁴, ובעינן כי יקה איש(Clomer בכסף¹⁶⁵, וכדתנן ברכות פרק יש בכור¹⁶⁶ גבי פרינוי הבן ומיתתי¹⁶⁷ לה בראש פרק הנושא את האשה כחוב לו לכחן שהוא חייב לו ה' סלעים חייב ליתן לו ה' סלעים ובנו אינו פרוני, ואיתמר עלה אמר עללא דבר תורה בנו פרוני לכשיתן ומה טעם אמרו אינו פרוני כדי שלא יאמרו פרוני בשטרות, דאלמא אפילו דבר תורה אינו פרוני עכשו אלא לכשיתן, והכא נמי אינה מקודשת עד שניתן, וההיא שעתה בכסף מתקדשת ולא בשטר¹⁶⁸ ומ"ה נראה לי לפרש מה לשטר שכון אין פרוני בו הקדשות אם כתוב בשטר הקדש זה פרוני¹⁶⁹ אינו פרוני, דומיא לשטר קדושין שכותב לה הרי את מקודשת לי.

יאמרו כפ"ז מכנים בספר מוציא יהא אמרו סניגור יעשה קטיגור. וככ"פ שמוסיא באמה העברית אינו קטיגור כלל נכונת אלא לשפות¹⁷⁰.

2013.07.07 **הא דתנייא הרוי זה גוטך על מנת שלא תלכי לבית**
164 זו גם דעת הרמב"ן ליקמן ח. ב. ובהמשך דבריהם נראה, אכן דס"ל לרבענו והרמב"ן דהמתחייב לחבירו מנה וכותב לו שטר עלייו ה"ז משתعبد, וכמש"כ הרמב"ן ליקמן שם. עיפוי כו' לגבי קדושין אינה מקודשת, משום דהאומר לאשה הרי את מקודשת לי במנה ומחייב אני עצמי לך בשטר באותו מנה. התהיבות המנה היא תמורה הקדושים וכיון שע"י שעבוד בלבד א"א להתקדש. דאין כאן כסף שיעשה את קניין הקדושים, ולא חלו הקדושים, א"כ לא חל השעבוד, וכיון שלא חל השעבוד גם שטר אין כאן, דהשטר הוא קניין על השעבוד, וכל שהשעבוד הוא רק תמורה תמורה והוא אינו מקבל את התמורה. איןו משתעבד. משא"כ כשהשעבוד הוא בסתר לא כל תמורה בודאי דחל השעבוד ע"י קניין השטר או ע"י קניין אחר וכמש"כ הרמב"ן שם. דאת הקדושים הוא עושה ע"י השעבוד, והשטר לא בא לקדושין אלא לקניין על השעבוד. ונראה דאם יאמר שהו מתחייב לה מנה בסתר וכותב שטר על זה, ואח"כ הוא אומר התקדשי לי בו אינה מקודשת, וכיון דהוא מתחייב ללא הקידושים א"כ השתה אינו נותן לה כלום. ועי"ב בדברי רבנו ליקמן ח. ב ובהע' 402 רך אליו, ואם שעבוד חשב נתינת כסף, עכשו שנותן שם וליקמן יט סוע"ב וליקמן טז. א ד"ה אילימא. ובදעת רשי"ז צ"ל דס"ל כהראבא"ד והובא בריטב"א ליקמן ח. ב דחולק על רבנו וס"ל דבכה"ג באשה מקודשת. 165 תיבות: ובעינן כי יקה איש(Clomer בכסף, ובכ"פ. ושם נוסף כאן: וצ"ע מההיא דכתוב לכחן דאפיילו לכשיתן בקדושים אם מקודשת, כיון שנתן לה לשם פרעון השטר ולא לשם קדושין של עכשו. (ועי' שטמ"ק כתובות בשם תלמידי הרשב"א). והדברים מגומגים וסתורים את דברי רבנו ליקמן.

רמו לה, והאגנה כולן מזנות ותולות בבעליהן. אבל ר"ת זיל¹⁸⁵ פירש כספ' באמה העבריה בעל כרחה שהאדון מיעדת בכספ' שפחות בעל כרחה והוא לא מכירה שלו, ואע"פ שמדדתו מכרה האב, ובבעל כרחו של אב, והוא לא לשפחות, ובשעת ייעוד מיהיא אפילו בעל כרחו הוא קונה אותה והتورה זכתה לו בייעוד. ודוחי באישות מיהיא בעל כרחו לא אשכחן, דמכירה זו לשפחות היתה, מה שאין כן בכספ' קדושי קטנה או נערה דעתך ידי האב דכיוון שהוא מקבלן מדעתו ומרצונו לא קריינו¹⁸⁶ ביה בעל כרחה, דעתך האב כדעתה. וא"ת¹⁸⁷ כיון דעתך בעל כרחה אשכחן, היכי אמרין לך מני דחופה בעל כרחה לא אשכחן, הא ודאי אשכחן, דעתך לאו נשואין עושה, ונמצא שלאחר ייעוד כונסה אדון [לחופה]¹⁸⁸ בעל כרחה. ותירצ'ו בתוס' דחופה שלאחר ייעוד אינה בעל כרחה כלל, אלא צrisk' דעתך האב. וא"ת והא אמרין בהמביא תניין¹⁸⁹ שליחות לקבלה נמי אשכחן בעל כרחה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה בעל כרחה, אלא מאע"פ שהוא מדעת האב חשבינו ליה בעל כרחה¹⁹⁰. ייל' דהנתם בעל כרחו ובבעל כרחה אמרך, דכשם שהיא מתגורשת על ידה בעל כרחה כך היא מתגורשת על יך אביה בעל כרחו¹⁹¹. א"ג ייל' דلغבי קדושים דין לה יד

האחרונים עי' עצמות יוסף ועוד. אלא_DACתי קשה הקושיא הראשונה של רבנו, דהרי בחופה נמי אשכחן "בעלמא" (כלשון הגמ' ליקמן שם) בע"כ שכן האב מוסרה לחופה שלא מדעתה (וכה"ק חוס' שם ד"ה א'). ונראה ליישב דבחופה מה שמוסרה שלא מדעתה לא חשיב בעל כרחה, כיון דמה שבחופה גומרת הוא לנגי לירושה ולהפרת נדרית, והדברים הללו לפני החופה היו שייכים לאב ועכשו עי' בחופה הם עוברים לבעל, נמצא לדעתה אין קניין בחופה נוגע דמה לה אם זה שיך לאב או לבעל, והוא נוגע רק לזכויות שבין האב לבעל, וא"כ לא חשיב קניין בע"כ שללה. ובע"כ של אב הרי אין בחופה קונה. 181 חוס' הנ"ל בשם ויש מישיבים עי"ש. 182 183 קיה, ב. 184 כתובות זה. ושהיטב"א, ולא תיזו. ר' רמב"ן כתובות עה. א. ושם: דשותמשנאו גברא כורסיה כי חראתה רמי לה. 185 בתוס' הנ"ל. וכן פ"י הרמב"ן, וכ"כ בשיטה קדמנית בשם ויש מפרשין, ועי' מש"כ הרוז"ה בספר הצבא במדעה השנית. (נדפס בסוף ספר תמים דעים). 186 כה"ק ותירצ'ו חוס' בע"כ ד"ה את. 187 כה"ה בנדפס. וכי"פ, וביתר כתה"י ליתא. 188 גיטין כא. א. 189 עי' רמב"ן שהביא מכוא ראייה לפ"י רשי". 190 וכ"כ חוס' הרא"ש ליקמן

אין אתה אומר כן אף כספ' באישות אשכחן בעל כרחה שכן אב מקבל קדושה בעל כרחה, וא"ת כספ' בעל כרחה בעלמא לא אשכחן וקדושי כספ' אכתי לא קים לנו¹⁷⁵, אם כן אף מדעתה באישות לא אשכחן¹⁷⁶. וקשה מזו פ"י רשי" ליקמן¹⁷⁷ גבי הא אמרין גבי בחופה מה להצד השוה שבנו שכן ישנן בעל כרחה, ביהה ביבמה וشرط בגרושין וכספ' באמה העבריה שאביה מוכחה בעל כרחה, וזה קשהadamן לא שוחפה שלא מדעתה בעל כרחה, שכן האב מוסרה לחופה שלא מדעתה כדאיתא בפ' נערה שנתפתה¹⁷⁸. ועד¹⁷⁹ דהיכי קאמר כספ' באישות בעל כרחה לא אשכחן דהא אשכחן בקדושים בין בקתה בין בנערה¹⁸⁰. ותירצ'ו בתוספות¹⁸¹ דכספ' קדושים בחופה לא חשיבי בעל כרחה, דאנן סהדי דמין ניחא לה, והיינו אמרין הכא וליקמן דכספ' באישות בעל כרחה לא אשכחן, ואמרין לך מני דחופה בעל כרחה לא אשכחן. וא"ת זה איכא שמסרה למנוול ומוכה שחין ואע"פ שעומדת וצוחת¹⁸². מסתברא דאי' זומינח ניחא לה כדייש לקיש דאמר טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו, וככאמירין ביבמות¹⁸³ שלחי האשה רבה המזוכה גט לאשתו במקומות קטטה מהו ואסיקנא טב למיתב טן דו. ואמרין¹⁸⁴ דשותמשנאו גברא סרטיא ביהרתה

175 ב"כ חוס' הרא"ש וכ"כ המהרש"א. 176 לפניו בגמ' כתוב: באישות מיהיא לא אשכחן. ואפשר לפרש שלא אשכחן כלל בין מדעתה בין בע"כ. ואולי רבני גorus כאן: לא אשכחן "בע"כ". אלם בתוס' ד"ה שכן מבואר ג"כ שלא גורטי לה, שם הקשו על רשי" מדברי ר' ליקמן בע"כ אמר דבראות לא אשכחן בע"כ. 177 בע"ב. 178 כתובות מנו, א. 179 כה"ק חוס' ד"ה שכו. 180 ורש"י ישוב את זה שכחbek ליקמן בע"ב מה להצד השוה שבנו שכן ישנן בע"כ, שكونה "בעלמא" ביהה ביבמה וشرط בגרושין וכספ' באמה העבריה. כספ' באישות מיהיא לא אשכחן "בעלמא" בע"כ, ואפ"ה קונה כאן ואך ע"כ כגון אב מקובל קידושין לבת קטנה אף אני אביה בחופה. אלו דברים. וمبואר בדברי רשי" דכל הפירכה הוא רק אם אשכחן בעלמא. ומכם באישות כיוון שלא אשכחן בעלמא ע"ג דאשכחן כאן, אין זה פירכה. ובאור דבורי הוא שלא שיך להקסות דכספ' אשכחן בע"כ בקדושי אב בבתו משא"כ בחופה. כיון דזה גופא הוא מה שאנו באים ללמידה דבון בקדושי עצמה בין בקדושי אביה (בע"כ) כשם שכספ' וشرط וביהה קונה בהם כך בחופה תקנה, ולא שיך לפרטן כנ"ל, ורק אם בהן מצינו בעלמא בע"כ ובאלו לא מצינו בעלמא שיקר לפירך דא"כ א"א ללמידה מהן. וכבר עמדו ע"ז

כתב רב חננאל ז"ל דספיקה هو¹⁹⁹, דהא פריך אביי כל מי דאקשו ליה. ואע"ג דסתם תלמודא קאמר למעוטי חופה והדר בעי ולרב הונא מי איכא למימר, לא אלימא למדחין דרב הונא בהכי, דהא לקמן²⁰⁰ אמרין דכוותה ואינו נקנה בתורת חבואה וכליים ומאי ניהו חליפין, ואקשינן ולרב נחמן דאמר פירוי לא עבדי חליפין Mai איכא למימר, ובביהיא ודאי קימא לנו כרב נחמן, והרבה היוצאה בה. ורבא גמי דאקשוי ליה, הא פריקינהו כרבה²⁰¹, בהא מדרשתיק ליה רבא איפשר²⁰² דרבנן קבלת מיניה. ועד דהוה ליה רב הונא ואבוי רבים לגביי רבא. אבל בעל הלכות גדולות²⁰³ כתוב דהא דרב הונא ליתא, מדאמרין לעיל מנינא דרישא למעוטי Mai למעוטי חופה. ומיטין דבריו, דהא דאמרין לקמן ומאי ניהו חליפין ולרב נחמן דאמר פירוי לא עבדי חליפין Mai איכא למימר לא דמייא להא²⁰⁴, דהכא קאמר תלמודא להדייא סחט למעוטי דרב הונא, אלמא מוסכם הוא אצלם דרב הונא ליתא, אבל לקאן דאמרין ומאי ניהו חליפין לאו תלמודא נסיב ליה, אלא דחווי הוא דקה דחנן לסייעתיה דרב יוסוף מההייא ולא בעיקר אלא בדרך קושיא ותירוץ. ובביבמות פ' הבא על יבמותו בשמעתא דיש חופה לפוטלות משמע גמי דמלתא פשיטה להו דחופה אינה קונה, דאמרין התם²⁰⁵ אמר רמי בר חמאת יש חופה לפוטלות באנו למחוקקת רבינו מאיר ורבבי אלעזר ורבי שמואן, לר' מאיר דאמר קדושיםין פסלין כדקתו נידתא לאלמנה לכתן גדור גורשה וחולוצה לכתן הדיות לא יאכלו בתמורה חופה גמי פסליה, לר' אלעזר ור' שמואן דאמרינו [קדושיםין] לא פסלוי חופה גמי לא פסליה, ואקשינןمامאי דלמא ע"כ לא קאמר ר' מאיר התם אלא בקדושיםין דקני לה אבל חופה דלא קני לה לא, אלמא מפשט פשיטה להו דחופה לא קניא²⁰⁶.

רבנו בתשובותיו ח"א סי' אלף ריט: ורבנו חננאל פסק כן. 200 ח. א. 201 הריטב"א כתוב: ובאה לאלו עיקר מימרא דידיחו לכיכא למייד דהילכתא כרבעא. ותלמיד הרשב"א כתוב: "ה"מ היכא דפליגי אינהו לחודייהו אבל היכא דאייכא אחרוני דקיי כתתייהו בודאי הלכה כאבוי. 202 כ"ה בכ"א וכי"ג, ובנדפס: שם. 203 הרמב"ן כתוב כן בשם הלכות פסוקות. ול"מ. 204 וכ"כ הר"ן א ריש ע"ב מדיין הריב"ת. 205 נז. ב. 206 וכ"כ תוס' ר"י הוקן והביה ראייה זו, ונכתב שכן דעת הר"מ

כלל לקבל קדושה אלא מדעת האב, השבינים דעת האב כעדתה דידו עדיפה מידה, אבל לגבי גיטין שהוא מתגרשת בין על ידה בין על ידי אביה דשתי ידיים זוכות כאחת כדתנן בפ' התקבל¹⁹¹ נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה, ונערת לאו דוקא כדמותה נחמן במכילתין¹⁹² בהא דבעא מיניה רבא מרוב נחמן נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה וכמו שכחבתי בפ' התקבל בס"ד, הלכך דעתה חשיב דעת¹⁹³, וכל שאינה רוצה להתגרש ע"פ שרצת האב וקיבלה לה גיטה חשבין לוי בעל כרחה. וכמה אינו מכאי בתרומה והאמיר עלא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה וכו'.
קשה ליAMI שביק מתני דקתו בפ' ע"פ¹⁹⁴ הגיע זמן ולא נישאו אוכלותו משלו ואוכלות בתרומה ונסיב לה מימרא דעתולא. ויל' דהא דעתולא עדיפה לה, דהא קאמר בהדייא דמדאוריתא משעת אירוסין קא אכללה ואני צריכה להמתין כלל, דאלמא כספה מאכילהה בתרומה וע"פ שלא הגיע זמנה ואין הבעל חייב במזונותיה, דאלו למתניתין שאינה אוכלה עד שיגיע זמנה אייכא למימר שאינה אוכלה מהמת כספה אלא מפני הגעת זמנה והויאל¹⁹⁵ והבעל חייב במזונותיה, וכענין שאמרו בנדרים פ' נערה המאורסה דתנן התם¹⁹⁶ בוגרת שהתה י"ב חדש ואלמנה ל', יומ' ר' אליעזר אומר הויאל ובעה חייב במזונותיה יפר ואמרין עלה בגמ' [אמר רבבה] ר' אליעזר ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד, הלכך הא דעתולא עדיפהליה, כנ"ל.

[ה, ב] אמר רבא שני תשומות בדבר וכו'. ופרק فهو אביי. ורבינו אלפסי ז"ל לא הביא הא דרב הונא כלל, וכן לא הביא הא דאמרין בריש מכלתין¹⁹⁷ מנינא דרישא למעוטי Mai למעוטי חופה, נראה¹⁹⁸ דס"ל דספיקה هو. וכן

ריש ע"ב. 191 שם סד. ב. 192 לקמן מד. ב. 193 צ"בAMI דעתה חשביא בזה דעת. דהא לקמן דמיבעיא לנו נערה מהו שתעשה שליח אמרוי' דהבעיא היא אם כיד אביה דמייא או בחצר אביה דמייא, ומבודר דע"ג דיכולת לקבל גיטה, אולם היא מקבלתו מכח אביה שנחשבת כידיו או כחצרו. 194 כתובות גז. א. 195 צ"ל הויאל. 196 עג. ב. 197 ג. א. 198 וכ"כ הרמב"ן. ועי' לקמן הע' 205. 199 כ"ה ברמב"ן בראש ותלמיד הרשב"א וכ"ה בספר העיטור. ולפנינו בר"ח (באוצרה"ג): פסיקה היא. וכ"כ

דוקא בשחרור הוא ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאני מקבל מך מתנה זו²¹⁵, וכן פי' [שם] ר"ח ז"ל²¹⁶, וא"כ הוה ליה כנתן הוא ואמר הוא, אבל נתנה היא ממש ואמר הוא אינה מקודשת, והדין נותן, שאם נתנה היא במה קנאה,adraba דמי לכתחachaasha לאיש, ולהלך נתנה היא ע"פ שאמר הוא אמרה דידיה בלבד נתינה לית ביה משא ואינה מקודשת²¹⁷. וא"ת²¹⁸ נתן הוא ואמרה היא אמאי אינה מקודשת גמורה דהא אמרי' לקמן בסמוך²¹⁹ היה מדובר עמה על עסקיו גיטה וקדושה ולא פירוש רבי יוסי הגלילי²²⁰ אומר דין, ותירצטו בתוספות הaca בשלא דברו מעיקרא בעסקי קדושים כלל, אלא השתה הוא דאמרה ליה תן לי דינר ואתקדש אני לך ונתן לה ולא פירוש, דהא לא אמר אליו מידי לא השתה ולא מעיקרא. והוא אמרי' לקמן²²¹ תן מנה לפולוני ואתקדש אני לך מקודשת מדין ערבית דוקא בשחרור הוא ואמר לה בשעת נתינה הרי את מקודשת לי במנה זה שאני נותן לו²²²,

ומKENIA ליה נפשה, והובא ברא"ש שם. וכ"כ להדריא Tos" הרא"ש לקמן זו, ב"ד"ה דארותה והקידושין הם ע"י ההנה שמקבלת ממנה ואיתה הנאה שווה פרוטה, אלא שא"צ להזכיר את ההנה, עיי"ש. ומברואר בדברי ריבנו דאמ' אמר לה בהחיה לישנא אינה מקודשת מטעם דדמי לכתחachaasha ע"י הנתינה שלה. ודעת הרא"ש הריטב"א. וברמב"ן ג"כ מבואר דפוסק כהר"ף, (וכ"ר הרכבת²²³ דס"ל כתובה). 208 ב, ב"ד"ה מפניו, וכ"כ Tos" הרא"ש ותוס' רבנו שמואל בר"ץ יצחק, ברם לפניו ברש"י כתוב: ודמי לכתחachaasha לאיש. אולם בהכרח צ"ל ממש"כ רבנו בדבריו דדמי לכתחachaasha. שכון הגם' אומרת דאמרה היא היינו שהיא אמרת הריני מקודשת לך וכו', וא"כ הינו מחלוקת ולא כי תקה, כיון שהיא אמרת הרי אתה מקודש לך, ובתוס' רבנו שמואל כתוב: אלא יש לפירוש דדמי לכתחachaasha. 210 כ"ה ברמב"ן DDMMYY, וכ"כ כתובה צ"ל ממש"כ רבנו ותוס' הרא"ש תקה, וצ"ע. ואולי כונתו ממש"כ רבנו ותוס' הרא"ש דמי לכתחachaasha (את עצמה). 211 כ"ה בכ"ג, וברייטב"א, עיי' שיטת קדמוני. 212 כ"ה בכ"ג, אבל בכ"ג ובנדפס: הראב"ד. 213 Tos" ותוס' הרא"ש ד"ה הא נתן. 214 בפ"ג מאישות ה"ב. 215 וכ"כ הרמב"ן והריטב"א וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מאישות ה"כ"ב ותוס' ר"י הוזקן ושיטת קדמוני. וכענין זה כתוב תלמיד הרשב"א לקמן זו, א' בשם הר"א א' ב"ד עיי"ש. ומברואר בדברי רבנו דlidut haTos' א"צ שיאמר הרי את מקודשת לי בהנאה זו שאני מקבל מך מתנה זו, וכן מבואר בר"ן שדעתו כදעת התוס' והרא"ש בס"ו כתוב دائم לה הרי את מקודשת לי במנה נתנת לך. ברם גם לדעת הרא"ש היא מתקדשת ע"י ההנה שהיא מקבלת ממנה וכגדיאתא בגם' שם דבבהיא הנאה דקה מקבל מתנה מינה גمراה

אלא שיש לחוש לדברי ר' חנןאל ז"ל שלא להתיירה לשוק ללא גט²⁰⁷.
הא נתן הוא ואמרה היא לא היו קדושין. פרשי ז"ל דדמי לכתחachaasha לאיש. וכבר כתבתי למעלה בריש מכלתין²⁰⁸ דתלקחהasha לאיש לא משמע אלא שחתרכזה לקדושיםין, וקידושין נינחו²⁰⁹. אלא hei פ"י דכי יכח משמע שככל הלקוחין דתינו נתינה ואמרה תלוען בו, וכשהאמרה היא היה ליה כי תקיה את עצמה, וכן פירשו בתוטו.

אבל נתן הוא ואמרה היא ספיקא הווי וחישיןנו מודרבנן. וא"ת²¹⁰ ולידוק מינה נמי נתנה היא ואמר הוא. ותירץ הר"א אב ב"ד ז"ל²¹¹ דמההיא לא פסיקה ליה, דייכא אדם חשוב דהוא מקודשת גמורה כדאיתא לקמן²¹², וכן בתוס' רבותינו הערפתים ז"ל²¹³, אבל רבינו אלפסי והרמב"ם ז"ל²¹⁴ כתבו דעתנה היא ואמר הוא אין כאן בית מיחש. ונראין דבריהם, דהא אמרינן לקמן דבאדם חשוב מקודשת הינו

והר"ף ז"ל. וכ"כ הרא"ש בדעת הר"ף והרמב"ם (כן צ"ל ברא"ש). וכ"כ הר"ן שם שזו דעתם עיי"ש. וכ"כ תלמיד הרשב"א בדעת הר"ף, עיי"ש שנשאר בcz"ע דאי' אמר לא כתוב הר"ף לעיל למעוטי חליפין והופה. עיי' ר"ן ושיטת קדמוני. 207 וכ"כ הריטב"א. וברמב"ן ג"כ מבואר דפוסק כהר"ף, (וכ"ר הרכבת²²⁵ דס"ל כתובה). 208 ב, ב"ד"ה מפניו, וכ"כ Tos" הרא"ש ותוס' רבנו שמואל בר"ץ יצחק, ברם לפניו ברש"י כתוב: ודמי לכתחachaasha לאיש. אולם בהכרח צ"ל ממש"כ רבנו בדבריו דדמי לכתחachaasha. שכון הגם' אומרת דאמרה היא היינו שהיא אמרת הריני מקודשת לך וכו', וא"כ הינו מחלוקת ולא כי תקה, כיון שהיא אמרת הרי אתה מקודש לך, ובתוס' רבנו שמואל כתוב: אלא יש לפירוש דדמי לכתחachaasha. 210 כ"ה ברמב"ן DDMMYY, וכ"כ כתובה צ"ל ממש"כ רבנו ותוס' הרא"ש תקה, וצ"ע. ואולי כונתו ממש"כ רבנו ותוס' הרא"ש דמי לכתחachaasha (את עצמה). 211 כ"ה בכ"ג, וברייטב"א, עיי' שיטת קדמוני. 212 כ"ה בכ"ג, אבל בכ"ג ובנדפס: הראב"ד. 213 Tos" ותוס' הרא"ש ד"ה הא נתן. 214 בפ"ג מאישות ה"ב. 215 וכ"כ הרמב"ן והריטב"א וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מאישות ה"כ"ב ותוס' ר"י הוזקן ושיטת קדמוני. וכענין זה כתוב תלמיד הרשב"א לקמן זו, א' בשם הר"א א' ב"ד עיי"ש. ומברואר בדברי רבנו דlidut haTos' א"צ שיאמר הרי את מקודשת לי בהנאה זו שאני מקבל מך מתנה זו, וכן מבואר בר"ן שדעתו כදעת התוס' והרא"ש בס"ו כתוב دائم לה הרי את מקודשת לי במנה נתנת לך. ברם גם לדעת הרא"ש היא מתקדשת ע"י ההנה שהיא מקבלת ממנה וכגדיאתא בגם' שם דבבהיא הנאה דקה מקבל מתנה מינה גمراה

ידים מיהא איכא אלא דאיין מוכחות, מدلע פירש מקודשת למי. ותירץ הראב"ד ז"ל הדעת בריש נזיר²²⁸ מוכיח דאפיי תופס בשערו איכא ידים, קאמר דאיינו נזיר אלא אם כן נזיר עובר לפניו. ובנומוקי הרמב"ן נר"ז²²⁹ משום דאהא משמעתו לנזירות, שהוא אומר אהא אני בעצמי, דמשמע נזיר שהוא תאר השם, אבל איינו יכול לומר אהא אני תענית, אלא אהה עומד בתענית, וזה שאמר אהה ולא פירש יותר על עצמו קאמר, ומ"מ ידים שאין מוכחות קרי להו דילמא אהא בתענית קאמר.

[07/07/2018]

ולענין פסק הלכה ק"ל²³⁰ בשם מאל ידים שאין מוכחות לא הויין ידים, דפולוגתא דאביי ורבא היא בפ"ק דנדרים²³¹ דרבא סבר לא הויין ידים, וכייל כרבא. והלך לענין קדושים אמר לה הרי את מקודשת ולא אמר לי אינה מקודשת. ומיהו איכא למימר דחוושין לה וצריכה גט²³². ותדע

הוכחה ולא העת עדים ואין האשה מתקדשת אלא אם כן קדשה בעדרים. אלו דבריו. ומובואר שלא ס"ל לרבנו כהאב"מ אלא בענין העת עדים על רצונה של האשה להתקdash. וגם מש"כ בתרוצזו השני דמקודושים עיקר הוא דעתו של בעל הטעון והווער דלא ציריך לדעתה אלא שלא תמחה. הנה בתשו' הניל' מבואר דלא לדבריו, אלא שעצם תירוצזו לא נסתור מהתשוי' הניל' ברם נראה דליך קושית הגראנ"ט, לרבנו לעיל אירי על גמ' דידן דנתן הוא ואמרה היא, ולא היה שום דברו בענין קדושים לא שלו ולא שלה לפני הנתינה. אבל כאן אירי רבנו על דברי הגמ' דלהלן דאיידי באומרת תון מנה לפולני ואקדש אני לך והוא נתן לאחר אמרתה, ועוד כתוב רבנו דעפ"י שמכוח שנוטה לפולני בಗל אמרתה והווער כי יכח (דומיא דעתוקין באוטו עניין) אעפ"י כן אינה מקודשת כיון דאיין כאן העת עדים, אבל בנתן הוא ואמרה היא שלא קדמה אמרתה לנtinyo או פסול משום דכתיב כי יכח ולא תקית, שאון כאן קיחה מצידן. וא"צ לומר שפסולו מחתמת שאון כאן עדות. ואם היהת אמרתה לפני נתינו (וללשון התוס' שהביא רבנו לעיל) אה"ג שיפסל משום דאיין כאן עדות דומיא דהעת, ולא משום כי יכח, אלא דבזה לא אירי רבנו לעיל.

לפנינו בgem'. 226 חסר כאן: וכור. 227 חוס' ד"ה הא לאו והרמב"ן והריטב"א. 228 ב. ב.

שתירצטו התוס'. 230 וכ"ה ברמב"ן. 231 ה. ב.

ברבנו 232 וכ"כ המאירי בשם גודלי המפרשים. וכן פסק רבנו בתשו' ח"א סי' תשעד ונכפלה שם בס"י אלף רלה, ונשלחה במוחשות לרמב"ן סי' קל. והובאה בתלמיד הרשב"א, וכותב בסוף התשובה: כד מצאתי בשאלות

הא נתן ולא פירש אינה מקודשת, ואעפ' שהדברים מראין לדעתה מה שאמרה לו נתן הוא וכי מי שפירש דמי, מ"מ העדאת העדים בענין דהמקדש ללא עדים אין חושין לקדושים, אם כן כיון שלא פירש כאן ואייפשר שלשם מתנה נתן ולא לשם קדושים, אעפ' שהוא מודה²²³ דלשם קדושים נתן לה כמו שאמרה אפ"ה אין כאן עדות שמיעה ולא ראה לשם עדות, אלא שהם דעתן כוונת הלב, ואין כאן עדות²²⁴. אבל בשחו עסוקים באותו עניין כיון שהוא בעצם נתרצה בהם מעיקרא הרי זה כאשר פירש עכשו בשעת נתינה, דאדיבורה דעתשה Ка סמיך ויהיב.

והוא תנן [האומר]²²⁵ אהא הרי זה נזיר כו' ואמר שמאלו [ויהוא]²²⁶ שהיית נזיר עובר לפניו²²⁶ הא לאו הכי לא. וא"ת²²⁷ ומאי קושיא דילמא שני הטעם הטעם דליקא ידים כלל, דבלשון אהא Mai ידים איכא בנזירות טפי מתענית, אבל בקדושים

דאחרים חולקים ע"ז. 223 בנדפס: מוכח, במקום: מודה. 224 בח"י הגראנ"ט תמה על דברי רבנו דהא מהגמ' מוכח דלא לדבריו דהאו אומר דהיא דלא מהני קדושים בנתן הוא ואמרה היא משום דאיין כאן ראית עדות, ובגמ' מבואר דהוא משום דכתיב כי יכח ולא כתיב כי תלקח. (וכן הקשה בח"י רעכ"א למסכתין איי תשכ"ז). והוא הקשה לרבנו עצמו כתוב לעיל דהטעם הוא משום כי יכח ולא כי תקיה). ותירץ שם בתירוצזו הראשון עפ"י דברי האבנ"י מלאים ס"י כו' סק"ו שכותב דמהש"ע משמע שהאשא צריכה שתבין את לשונו הקדושים ואפיי אם אין העדים יודעים אם הבינה כל שהיא אומרת שהבינה هي קדושים, והקשה אמרاي לא هي במקדש ללא עדים, ותירץ עפ"י דברי הר"ן בנדירים כת שכותב שאין האשא עושה כלום בקדושים ולכון אין העדים צרכיהם לידע אלא מה שנוצע למעשה הקדושים אבל את רצון האשא אין העדים צרכים לידע. ולפ"ז ל"ק הקושיא על הרשב"א ואינו סותר כלל לדברי הגמ' דלו היה כתוב כי תלקח והיינו שהאשא תפעול בקדושים איז היה ציריך להיות شيئا נקיון שעלה מעשה שלה שהיא עיקרית ישנים הקדושים כיון שעלה מעשה שלה שהיא עיקרית ישנים עדים, ולגביה דידייה אין ציריך עדים כל כיון שאינו פועל כלום בקדושים, אבל כיון דבעינן כי יכח ולא כי תלקח נמצא שהוא עושה הקדושים ולא האשא וכיוון שמננו לא שמעו העדים כלום אי' ליכא קדושים בעדרים. אלו דבריו. (וכען זה תירץ הגראנ"א). אולם בדברי רבנו אי' לומר כי שהרוי רבנו בתשובותיו סי' תרגיג כתוב דבנתנה היא לאדם חשוב אם לא אמרה ואתקדש אני לך אינה מקודשת אפי' בעסוקין באותו עניין, ואפי' אמר לה התקדשי לי בהנאה זו. דבנתנה היא כיון דאיין דרךה של אשא ליתן לקדושים אלא לקבל, ולפיכך אפי' דברו על עסוקי קדושים אין כאן

קרי ליה ידים שאין מוכחות אלא משום דלא כתיב בה מינאי, ואפ"ה אמר רבא התם אנה דامرיך אפי' לרבען דעת כאן לא קאמריך רבנן התם אלא משום שאין אדם מגרש אשת חברו, וכל שכן הכא דכתב בה מינאי ווא"ג דלא אמר מני בשעת נתינה, מוכחת הוא ודאי שהואר מגרשה, שאין אדם מגרש אשת חברו. וכן יראה מדבריך רבינו אלפסי ז"ל והרמב"ם ז"ל²³⁷ ומדברי בעל ה"ג²³⁸, דבקודשין הוציאו הרי את מקודשת לי כתירוץ דגמרא, ובגרושין כתבו דברי שמואל כצורתן הרי את מגורתה הרי את מותרת לכל אדם, ולא כתבו בו מני כלל, ועלמא בנתינת גט לא צריך.

[ו, א] אלא הכי קאמר האומר חרופתי ביהודה מקודשת שכן ביהודה קוריין לאירועה חרופת כלומר אבל בעלמא האומר חרופתי אינה מקודשת, דמקרה לכא למילך, דההוא יחוד בעלמא הוא שהרי בשפהה לנענית הכתוב מדבר שאין קודשין תופסין בה, ומיעירא הו"ה ס"ד כמ"ד²⁴⁰ בחזיה שפהה וחזיה בת חורין הכתוב מדבר דשיכci בה צד קודשין, כדפרש"י ז"ל, ונראה מדבריו לדלידן דקי"ל קר' עקיבא דامر דבחזיה שפהה וחזיה בת חורין הכתוב מדבר, האומר חרופתי בכל מקום מקודשת, וכן כתוב הרמב"ם ז"ל²⁴¹ הרי את ארוסתי הרי את לקוחתי הרי את חרופתי הרי זו מקודשת. וקשה [לי] דהא פלוגתא דאמוראי היה בפרק השולח²⁴² החזיה שפהה וחזיה בת חורין אי תפשי בה קודשין כלל או לא, ומשמע נמי התם דאפילו למ"ד דמארינן מדלא כתוב לה ודין בגט אמרינן דלמא בדברוא גרשא ושטרא ראה בעלמא הוא, אבל הכא דגיטה כתקנא איכתיב ומוכיה הוא מתוכו דבדידיה מגרש לה, אע"ג דבשעת נתינה לא אמר לה הרי את מותרת מני לא מעלה ולא מוריד, דכין מסר לה גיטה ואמר לה הרי את מגורתה בגט זה כמן אמר לה מני דמי, דהא מינאי כתיב בגיטא, שלא גרע מנוייר עובר לפניינו. וכל שכן למיי דמארינן בפרק דנדרים²³¹ דלא

לך דהא בפ' המגרש²³⁴ אמרין זהיכא דלא כתוב לה ודין דיהוי ליכי מנא היון ידים שאין מוכחות, ולר' יהודה דבעי ידים מוכחות אינה מגורתה, ואפ"ה מסתברא דהיכא דכתוב לה הרי את מותרת לכל אדם ושאר תורפה דגט חיישין לה, ואי פשוטה ידה וקבלת קודשין מאחר שצרכיה מן גט ונפסלה מן הכהונה. אבל לגבי נדרים כל היכא דלא הוו מוכחות לא היין ידים כלל. ויא"א²³⁵ דאפילו בגטין וקדשין למ"ד לא היין ידים אין חושין לה כלל, ולר' יהודה דامر צריך לכתוב חזן אי לא כתוב לה אין כאן בית מיחש, ומהו אנן בגרושים חושין לרבען והוא ספק מגורתה, דרבא גופה דאית ליה ידים שאין מוכחות לא היין ידים מתרץ בפרק דנדרים²³¹

הרשב"א שם ס"ק כג.   234 פ"ה, ב.   235 כ"ה
בכת"י: ויש אומרים. וברמב"ן: ויל'. וכ"ה דעת הרמ"ה הובא בתלמיד הרשב"א עי"ש.   237 פ"ג
מאישות ה"א פ"א מגירושין ה"ה.   239 בהל'
קדושיםן.   240 בכריתות יא, א.   241 בפ"ג
מאישות ה"ג.   242 גיטין מג. א.   243 האבנוי מלואים ס"י כו סק"ז הקשה על דברי רבנו וויל': ותמה לן דבפרק השולח משמע להדייה דמ"ד בחזיה שפהה וחזיה ב"ח הויל' קדושי ודאי, אלא דבנתחרטה הוא דפליגי שם, ע"ש (בע"ב) חזי שפהה וחזי ב"ח

הרשב"א וכן פסק מורי הרב בחדשו בגיטין. וסביר שכנ פוסק רבנו ודלא כדעת הי"א שכתח רבנו לקמן. דלדידיה בידים שאין מוכחות אין חושין לקודשין. אולם במ"מ בפ"ג מאישות ה"א מבואר דדעת רבנו כי"א שהביא לקמן, וכותב הב"י בס"י כו בבד"ה בשם תשוי הריב"ש דכו הסכים הרמב"ן "וכל" האחרוניות, (ולכן כתוב הב"י דתשוי הרשב"א לאו דסמכא היא) וגם הב"ש בס"י כו ס"ק יד כתוב דכ"כ הריב"ש בס"י רטו בשם הרמב"ן והרשב"א, אולם לפניו בריב"ש כתוב: כמו שהסכים הרמב"ן ז"ל והאחרונים ז"ל. ועי' ביאור

ותדע לך דהא אנן כי בעינן צלעתי סגורתי לאו משום דזוקח אחת מצלעתיו ויסגור בשר [תחתנה] ממשמעין דהויל לשון קידושין ממש, אלא משום דנארמר בעינן אישות, והיינו דכתיב רשי' זיל דשיכי בה צד קדושין ולא אמר דשיכי בה קידושין. ומפירוש ר' ר' זיל נראת שאינו גורס כל הא שקלא וטריא אלא ת"ש האומר הרי את חרופתי מקודשת שכון ביהודה קורין לאروسה חרופת. זיל הרב זיל איבעיא להו האומר חרופתי מהו ופשטו מהא דתנייא האומר חרופתי מקודשת שכון ביהודה קורין לאروسה חרופת. ע"כ.

במאי עסוקינו אלימא בשאי מדבר עמה על עסקי גיטה וקדושיה מנא ידעה Mai קאמר. רשי' זיל פירשה א colloho לישני ואפילו אהרי את לקוחתי זוקקה לי דהו לישני מעלייא²⁴⁶, דאי לא ידעת Mai קאמר לה ולא היו עסוקין מעיקרא בעסקי קדושין אינה מקודשת כלל, דהיכי מקニア נפשא

דרב חסדא סובר דח"ש וחב"ח מקודשת ודאי, (ועי"ש מה שתירצ). וסובר רבנו דרב חסדא דאומר Ai קדושי ראוון קדושי וכו' סובר קדושי ח"ש וחב"ח קדושי ספק נינהו, ומה אמר רב חסדא שם Mai דמי התם שיר בקניינו, כונתו דביחז אישא לא תפטי קדושין כלל, אבל בח"ש וחב"ח תפטיין כיון דלא שיר בקדושין, ברם לאו קדושי ודאי נינהו, אלא קדושי ספק הו, וכמו שאומר רב חסדא לקמן שם. וזה כונת רבנו במש"כ כאן ומשמע נמי התם דאפי' למ"ד תפטי בה קדושי לא קדושי ודאי קאמר אלא קדושי ספק, דהינו אליבא דרב חסדא דמבראו בדבוריו דס"ל תפטי בח קדושי וכמש"כ החותם, הוא עצמו סובר דהו קידושי ספק. (והלכה כמותו). אבל רבבה בר רב הונא במקנא סובר שם דהו קדושין והוא לא אמר שם דהו ספק קדושין, וזה מש"כ רבנו לקמן דהאי תנא דבריתא ס"ל למ"ד התם דתפתטי בה קדושין גמורין, עז' רמב"ם פ"ד מאישות הט"ז ובמ"מ שם. (ושם משמע דהו קדושין אלא דלא הו קדושין גמורין, ודלא כרבנו דסובר דהו ספק קדושין, וצ"ב). ש"ר רבנו. 244 וכן דעת הר"ן דספיקא הו. 245 וכ"כ הר"ן. 246 לפנינו ברשי' כתוב דקי' אהגנ' ליישני דקא מיביעיא לנו, וכדעת בעל העיטור שביבא רבנו לקמן. זיל רשי' במא依 עסוקין, בהנץ ליישני דקא מיביעיא לנו אי הו קדושין או לא ה"ד אי בשאי מדבר עמה וכו', וכן בהנץ ליישני דגירושין שלא היה מדבר עמה על עסך גיטה, ע"כ. עז' בספר המקנה וברש"ש שהתקשו בדברי רשי' במש"כ וכן בהנץ ליישני דגירושין, דהיכו מסתפקת הגם' לעיל בלישני דגירושין. ועי"ש מה שתירצ. (ועי' כתוב שם לראב"ד

דק"יל דבחזיה שפהה וח齊ה בת חורין הכתוב מדבר האומר חרופתי אמרAi מקודשת גמורין. ומסתברא דafilו למאי דאokiינא ברייתא באומר חרופתי ביהודה, סבירא לנו מאן דאמר בח齊ה שפהה וח齊ה בת חורין הכתוב מדבר, אלא דמייקרה הוות ס"ד דהאי תנא דבריתא ס"ל למ"ד התם דבחזיה שפהה וח齊ה בת חורין התPsi' ביה קדושין גמורין, אבל השטא הדринן למימר למ"ד התם דאין דאשכחן חופסין בה כלל, א"ג למ"ד ספיקא הו, והכא בקדושים ודאי קאמר לומר דביהודה מקודשת ודאי אבל בעלה ספיקא הווי²⁴⁴, כנ"ל.

וזויל ^{07.07.2018 10:58} להעמיד דברי רשי' זיל והר"ם זיל דafilו למ"ד התם דלא תפטי בה קדושי הכא ודאי מקודשת, דמ"מ כיון דאשכחן יחד צד חירות בלשון זה, אי מקדש בהאי ליישנא מקודשת, דהא שיך ביחיד צד שתופסין בה קדושין, ולאו משום דנחרפת מאורסת ממש היא.

אקטואת החקיקה

שנתקדשה לרואון ונשחררה וחורה ונתקדשה לשמעון ר' ר' ב"ח אר"ג פקעי קדושי ראשון ר' ז' אר"ג גמורו קדושי ראשון. ופי' רשי' פקעי זיל אף' למ"ד מקודשת בא השחרור והפקיעה ומתקדשת לשני, שתרי נשנה גופה וה"ל קטן שנולד, ומ"ד גמורו קידושי ראשון דעד עכשו הבא עליה באשם ודאי ומלכות ומכאן ואילך הבא עליה במיתה ע"ש. ולא פליגי אלא בנשחררה ומשום דס"ל דבאה השחרור והפקיעה, אבל קודם נשחררה לכ"ע תפטי בה קדושי ודאי, אלא שהבא עליה איינו במיתה אלא מלכות ואשם אבל קדושי ודאי תפטי בה, וצ"ע. ועוד קשה על רבנו דבדבוריו סותרים דכאן כתוב דאפי' למ"ד התם קדושין תפטיין בה לא קדושי ודאי קאמר אלא ספק מקודשת הוא דהויא, ולקמן קאמר רבנו דמייקרה הוות ס"ד דהאי תנא דבריתא ס"ל למ"ד התם דתפתטי בה קדושין גמורין, ומיבור שיש מי שסובר התם דתפתטי בה קדושין גמורין. ונראה ליישב דאיתמר התם אמר רב חסדא ח"ש וחב"ח שנתקדשה לרואון ונשחררה והורה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתיבמתה ללי ואין אני קורא בה אשת בני מתים מה נפשך Ai קדושי דראובן קדושי, דשמעון לאו קדושין, ואי קדושי דשמעון קדושין דראובן לאו קדושין. ומיבור דעתך רב חסדא דספק הוא Ai קדושי ח"ש וחב"ח הוון קדושי או לאו. עז' Tos' שם ד"ה מה שהקשוו דהא רב חסדא גופה פשיטה להעל דהו קדושין ורבה בר רב הונא נמי חור בו מכח דברי רב חסדא. והיינו דלעיל שם אמר רבבה בר רב הונא שם שהמקדש חציasha אינה מקודשת כך ח齊ה שפהה וח齊ה בת חורין שנטקדשה אינה מקודשת. ואילך רב חסדא מי דמי התם שיר בקניינו הכא לא שיר בקניינו. ומוכחה מכאן

וסהדי נמי אמר דלאכי מכווני אינה מקודשת ודאית.²⁵¹ וכן כתוב הראב"ד זיל²⁵².

ר' יהודה אומר ציריך לפרש. פי' הראב"ד זיל²⁵³ אחר שנתנו לה ציריך שיאמר לה הא גיטך, ואפילו למ"ד²⁵⁴ כנסי שטר חוב זה או שנתו בידה והיא ישנה שציריך שיטלנו הימנה ויחזרו ויתנו לה ויאמר לה הרי²⁵⁵ גיטך, התם הוא דבטוליה בטליה כי אמר לה שטר חוב הוא, א"נ בישנה לדאו בת אינגרשי היא, אבל הכא סני לה בהכי. ותמייה לי דהא ר' שמעון בן אלעזר דאית לה הכא פליג אפי' בששלפתו מאחריו ועייק לה חרציה, וקאמר דאיינו גט עד שיטלנו ממנה ויחזרו ויתנו לה כדאית' בריש פ' הזורק בגיטין²⁵⁶. אלא שאי אפשר לומר שאין אנו ציריכן לךן כאן למה שכותב הרב אלפסי זיל²⁵⁷ דקייל בר' דאמיר דאיינו ציריך ליטלו הימנה אלא שיאמר לה הא גיטך, כדאיתא התם. ומיהו נ"ל דהכא אפילו לר' דאמיר איינו ציריך שיטלנו ממנה, הכא ציריך, הוαιיל וקנתחו למגמרי, דהא אי בעי למיادر לא מציז הדר, דמייר אמרה לי את בסתמא יבתה ואני למתנה איכזבי, וכיוון שכן אינה מקודשת עד שיטלנו הימנה ויחזרו ויתנו לה, והויא לה בכינוי שלע אני חייב ליini ולאחר שנטלו אמר לה התקדשי לי בו ואפילו רצתה אינה מקודשת עד שיטלנו ממנה.²⁵⁸ ודמאי למאי דאמרי בגיטין פ' המגרש²⁵⁹ גבי' כיצד יעשה יטלנו ממנה וכור' אפילו תימה ר' (בן) דילכון אמר שאני הכא הוαιיל וקנתחו ליפסל בו, והכא דכותה היא ועדיפה מינה דקנתחו למגמרי.

וכור' לא אמר כלום, איירי שכותב כן בಗט, דאמירה אינה פוסלת אם הגט נכתב בכשרות. ולפי"ז ציריך להגיה את דברי רשי' כאן וכמש"כ. עיין ביאור הגר"א סי' כו סק"ח, ובכתוב שם הנ"ל. ²⁴⁷ מהדורות רמי"ח ב' עמ' 150 עי"ש. ²⁴⁸ ר' ע"ש. ר' ע"י ב"כ"פ: הא. במקום: דאי. ²⁴⁹ ר' ע"ל דלשם. ר' ע"י ח"י רעק"א למסכתין (אי' תשכ"ו) לעיל ה. ב ד"ה שוי"ע מש"כ בזה, ותירצוז צ"ע מדברי רבנו בתשרי ח"א סי' תריג. (עי' לעיל הע' 224). ²⁵¹ אלא ספק מקודשת. וצ"ב אמרוי הי ספק קדושים, הא אין כאן העדות עדים. כיוון דאיין העדים יודעים אם לקודשין יהיב לה או למלאכה קאמר לה. וכענין מש"כ רבנו לעיל ה. ב ד"ה אבל נתן. עיין פנוי יהושע لكمן יג. א ד"ה שלחה. ²⁵² דברי הראב"ד הובא בתלמיד הרשב"א עי"ש. ²⁵³ הובא שם. ²⁵⁴ בגיטין עה. א. ²⁵⁵ צ"ל הא. ²⁵⁶ בגיטין מ. א"ב בדף הריב"ף. ²⁵⁷ כדאיתא لكمן יג. א. ²⁵⁸ פר. ב.

אי לא ידועה מי אמר לה. והרב בעל העיטור זיל²⁴⁷ כתוב דהיכא דמقدس בלישנא מעליא עיג דאין עסקין באותו עניין מקודשת²⁴⁸, אבל כי מقدس לה בהני לישני דמיבעייא לנו, היכא דאין עסקין באותו עניין לאו כלום הוא, עסקין באותו עניין בעיא ולא אפשרית. וניל' שהזוקקו לפרש כן הא דאמרין הכא במאיע סקינן דאמר לה בהני לישני והכי מיבעייא فهو הני לישני לקדושים משמע או למלאכה ממשמע. דאלמא בעין אני לישני היא ועלה קא קשיא לנ' היכי דמי אלימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקדושה, Daiyi²⁴⁸* בהני לישנא מעליי מקודשת ועיג דאיינו מדבר עמה על עסקי גיטה וקדושה. ולא נראו בדבריו, דהיכא דאין עסקין באותו עניין אי אמר לה בלישנא שלא ידועה ליה אינה מקודשת. אבל וראי היכא דקאמר לה בלישנא DIDUYI לה נשוי כגון הרי את מקודשת לי דכלחו נשוי ידעי ליה, מקודשת, דהא ידועה מי אמר לה גמורה ומקדשה. ומעיקרא אכלהו לישני אקשינן היכי דמי Daiyi עסקין אפי' בכולו אינה מקודשת, וכי בשאיין עסקים אפי' בכולו אינה מקודשת, וכי אוקימנא בעסוקין באותו עניין הדריגן למייר דאפה'ה איבעי לנו בהני לישני אי לישנא דקדושים הון, Daiyi לא טפי גרעין משתיקה. ומיהו אפי' אמר לה הרי את זוקתי או דדמי ליה מהני לישני מעלייא זוטה נשי לא ידעי ליה, מסתברא אי מודה דידעה ולשם²⁴⁹ קדושים קבלנהו מקודשת²⁵⁰, אבל אמר לה בהני לישני דמיבעייא לנו עיג דתרוויהו מודה דלשם קדושים נתקוננו

גיטין פ"ח שכותב דקושית הגמ' אף על גירושין, עי"ש ובבעל המאור שם מ. – ב בדף הריב"ף ותלמיד הרשב"א (כאן). ולפי"ד מבואר ברשי' דגם בלישנא דגירושין אומרת הגמ' היכי דמי אי בעסוקין וכו'. אולם שיטה לא נודעomi ותלמיד הרשב"א כתבו דlidut רשי' רק בקדושיםין איידי הגמ' ולא בגיטין משום דבגיטין לא שירק לומר מנא ידועה מי אמר דבגיטין א"צ שתדע מי אמר עי"ש. ואולי תיכון סופרים הוא ברשי' וצ"ל וכן בהנץ לישני דקדושיםן. [כלומר בהנץ לישני שהם ודאי קדושים כגון הרי את ל Kohutiy והרוי את זוקקה לין] שלא היה מדבר עמה על עסק קדושה. ואם נכון הוא ברשי' נמצא שכותב ברשי' את מש"כ רבנו בשמו, ורק מש"כ הראשונים הנ"ל בשם רשי'. והנה ברשי' لكمן ריש ע"ב מבואר דאמירה שאינה כהוגן אינה פוסלת בgmt, וכתיבה בלבד היא שפוסלה (עי' רשי' שם). ולכארה מבואר ברשי' דסובב כהמארדי דמה שאמר שמאל לעיל אני איש

מגורשת ואם לאו אינה מגורשת, רשב"א אומר מגורשת²⁶⁵. ובירושלמי בפרק התקבל גרשינן בפלוגתא דר' יוסי ור' יהודה בשעה מדבר עמה על עסקיו גיטה וקדושה, אל ר' יוסי לר' חגי²⁶⁶ ואת מה בידך דמר ר' זעירא²⁶⁷ היה בר בון אדא בר תחלפאת בשם ר' הושעיא מה פליגין שהפליגו לעצמן לענינות אחרים, אבל אם היו עוסקים באותו עניין גט הוא. ולפי מה שפירשתי²⁶⁸ עסקינו באותו עניין דקאמר שמואל אין פירושו בעסקין²⁶⁹ באותו עניין דקחני בדר', דההוא דר' בעסוקים באותו עניין ממש, והיה דשماאל אףלו בשנטלקו מעניין לעניין באותו עניין, ולא פוקוי שננטלקו מאותו עניין לאחר מכן אחר שלא מאותו עניין. ויש לנו הרבה בתלמוד לשון אחד מתפרש לשני משמעויות²⁷⁰. ומהו לפי מה שפירשתי קשה קצר למה סדרו מה שאמר שמואל²⁷¹ (הלכה כר' יוסי) בתר דברי ר' יוסי ור' יהודה הוה להו לסדרוי בתר [כ]תנאי, אחר שאין התנאי על²⁷² דברי שמואל, והוא ליה לסדרוי כל דברי שמואל באkosם אחד, ולימא אמר שמואל הלכה כר' יוסי ואמר רב הונא אמר שמואל והוא שעסוקין באותו עניין. והרב אלפסי זיל לא הזכיר הני תנאי כלל ולא פסק בעסקין מעניין לעניין באותו עניין כלום²⁷³.

[ו, ב] הא דבעא רבינה מרב אשוי אמר לעבדו אין לי עסק בך מהו, גביasha לא בעי לך, דפשיטה ליה דלגביה גט לאו כלום הוא, דין אין לי עסק בר Caini אישד הוא²⁷⁴ וכתיב ושלחה ולא ישילח את עצמו, כד כתוב הראב"ד זיל²⁷⁴.*

ושיטא לאין לי עסק בר למגרא קאמיר ליה ואפיקנא דין לאין לי עסק בר למגרא קאמיר ליה ויצא לחרירות. יש מדקדין²⁷⁵ וה坦ニア²⁷⁶ דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי

אמר אבי מעין לעניין ובאותו עניין. והיינו תנאי דר' דאמר עסוקין באותו עניין ממש. הכר' יהודה ור' אלעזר ב"ר שמעון דאמר מעניין לעניין ובאותו עניין הכר' יוסי. והלכך הלכה בהא הכר' אלעזר ב"ר שמעון, ואפילו נסתלקו מעניין לעניין ובאותו עניין. וכתנאי דקאמר לאו אדרשו אל שמואל פלוגתיהו דר' יוסי ור' יהודה, והני תנאי כהני תנאי קאמיר. אבל ראויתי להרב בעל העיטור זיל²⁵⁹ שכתב שם נסתלקו מעניין לעניין ובאותו עניין אינה מקודשת הכר'. ולפי דבריו כתנאי אדרשו שמואל קאי, כלומר דר' רשב"א פלייני בדר' יוסי דר' סבר בדברי ר' יוסי בעסוקין ממש, ורשב"א סבר אףלו אין בעסוקין ממש. זבתוספתא מצאתי בדברי ר' יוסי אין עסוקין בבדבר. דgresinן התם פרק שני דמקלthin²⁶⁰ נתן לה קדושה ולא אמר לה הרי את מקודשת לי, ר' יוסי אומר מקודשת ר' יהודה אומר אינה מקודשת, ואם היו בעסוקין באותו עניין מקודשת. אלמא לא נחלהך ר' יהודה אלא בשאין בעסוקין באותו עניין, אבל בעסוקין מודה²⁶¹, וא"כ מי אמר שמואל הלכה כר' יוסי והוא שעסוקין באותו עניין, דהא אףלו ר' יהודה מודה בה. אלא ודאי כי פלייג ר' יוסי בשנטלקו מעניין באותו עניין, ובאה הוא דעתך למספק שמואל הכר' יוסי (הגילייל) משומ דלא מודה בה ר' יהודה, והיינו דר' שמעון בן אלעזר. ובמס' גיטין נמי משמע דר' ורשב"א בפלוגתא דר' יוסי ור' יהודה קא מיפלגי, דgresinן התם בתוספתא פרק ר' הוליך אשתו אצל לבLER ונטול גיטה ונתנו לה ולא אמר לה הא גיטין ר' יוסי אומר מגורשת ור' יהודה אומר אינה מגורשת, ר' אמר אם בעסוקין באותו עניין

חגי שאל את ר' יוסי. 268 לפניו נוסף: אמר ר' ר' יוסי. וכן ל�מן. 269 צ"ל בעסוקין. 270 דברי רבנו צ"ע, דר' בעסוקין וכו'. 271 צ"ל בכי"א: בתר, אלעזר ב"ר שמעון שננטלקו מעניין באותו עניין קורא אין בעסוקין באותו עניין, ושמואל קורא לו זונה בעסוקין באותו עניין. 272 בכי"א: בתר, במקומות: על. 273 לפניו בר"ף איתא, והד"ת מוחקו, ועי' הגחות הב"ח שם אותן ושבות דמה שננדפס בפנים הג"ה הוא. 274 דאמר"י לעיל ה, ב דלאו כלום הוא. 274* בכי"פ: הר"א אב ב"ד זיל. 275 כה"ק הרמב"ן והריטב"א. 276 גיטין מפרש הקרבן העדה שם, ברם הפני משה מפרש דר'

259 מהדורות רמ"י ח"ב עמ' 150. 260 צ"ל וראב"ש. וכן ל�מן. 261 צ"ל דר' יהודה סבר בעסוקין וכו'. 262 ה"ט עי"ש. 263 עי' מה שהקשה על שיטת רבנו החמדת שלמה כאן בד"ה אילימה. 264 ה"ט. וכן גיטין נסוחות כ"י שם. וכן הגיה הגר"א בביורו לאבתע"ז סי' כו ס"ק יא. 265 לא ידעת מה הראייה מתוספתא זו דילמא מחיקת ר' וראב"ש הוא בדברי ר' י. וכמו שבתוב בגמ' דילן לפירושו של בעל העיטור. 266 גיטין פ"ז ה"א. 267 ר' יוסי לר' חגי" ליתא לפניו שם. אורlam כן מפרש הקרבן העדה שם, ברם הפני משה מפרש דר'

שהגיעו זמנה והמעות בידה, דכיון דבעל ברוחה יכול לגבותם [הרין] כאלו גבאם. גם זה אינו מחורר²⁸⁰, דכל שלא גbam ממש מלאה היא, ויכולת לפרטם לאחרים, ומולתו של זה אינה בעולם.

אליליאו דאוופה²⁸⁴ ארבעה בחמשה ריבית מעלייא היא ואסיקנא DARROWEA לה זימנה. ואיכא למידק מי שנא ארבעה בחמשה דקא יהיב לה האי טופינא בקדושה, ומאי שנא כי ארות לה זימנה בקדושה, הכא והכא אתה הרייא ליה ברבית מלות, אותו מאן DARROWEA זימנה וشكיל דינר מי שרוי. ויל' כיוון דגופה ממש לא קני ליה לא הוи רבית אלא שאסור ממש הערמת רבית²⁸⁵, אבל כי קצץ ארבעה בחמשה ובדמי ההוא דינר של רבית קא שkil לה הוי רבית מעלייא, דהוה ליה כמוון דשקל פחות משווה פרוטה בדמי ההוא דינר, ורבית מעלייא הוא דהאachaeshivaiahoo b'dinero. כך תירץ הראב"ד זיל.

אלא אמר רב אשבי בollowto קני כבר מאשה גזירה שמא יאמרו אשה נקנית בחליפין. כך הייא הגירסה הנכונה²⁸⁶, ולמ Katz ספרים דגרסי לפרש דע"ג אשה נקנית בחליפין אפשר לפרש²⁸⁷ דהא לית לא חליפין ניניהו, מ"מ כעין חליפין ניניהו דהא לית לה הנאה לאחתה במתנה זו כעין חליפין, וכל שאין לה הנאה אינה מתקדשת בו דלא מקנייה ביה נפשה. ואע"ג אפשר דמתהניא ביה בשווה פרוטה בין נחינה לחזרה, מ"מ איהו לאו בהנאה זו מקדשה אלא בגופו שלמנה, ומנה נתן לחזרה, די לא מחזירתו לא מקדשה, וכי מהדר²⁸⁸ ליה במאי מקדשא. ומשום דחליפין ממעטי ממנינה דמתניתין תלי hei דלא תניא בחליפין דתניא. וקשה לי אפלו²⁸⁹ לגירסה הראשונה דכיון דגוריין באשת כדילא יאמרו אשה נקנית בחליפין ולא גוריין ביה נמי בפדיין הבן, משמע דבר נמי פDOI בחליפין, ובפדיין הבן

דאזקה דאמר לה ארבע בחמשה הא רבית וכו' שבקצת נסחות וכן גי' רה"ג בספר המקח שער יה²⁸⁵ והעיטור (מהדורות רמי) ח"א ע"מ 26 בשם נסחא וכ"כ העיטור (באוצרה ג) ובשיטה קדמונית ספרדית, וכ"ה בר"ח (באוצרה ג) ונראת 287 כ"כ הרמב"ן. 288 צ"ל מהדרא. 289 נראה שתיבת "אפלו" מיותרת. דלאגי השניה לך קושיא זו, דרך באשה אמרה דע"ג דמתנה ע"מ להחויר

מוסיקות הימנה לא אמר כלום. הרבה תירוץ נאמרו בה. והתיירוץ הנכון²⁷⁷ דלשון אין לי עסק בו אינו לשון מתנה ולא לשון הפקר, כדאי בכירותות²⁷⁸ גבי הא דאמר ר"ל הנוטן מתנה לחברו ואמר הלה אי אישishi בה כל הקודם בה זכה, ואקשין עליה מההיא דין לי עסק בה לא אמר כלום, ופרק שאני התם דמדין ודברים הוא דסליק נפשיה. לומר שאין זה לשון הפקר ולא לשון שאינו רוצה בו, אלא שיא לא עצמו, והלך לגבי שדה לשון הבאי הוא, שאין השדה זוכה בעצמו, אבל בעבד מהני דזוכה הוא עצמו.

אמר אבי המקדש במלואה אינה מקודשת בהנאה מלואה מקודשת. ואסיקנא הנאה מלואה DARROWEA זיל שהרווחה לה הזמן ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שהיא היתה נונתת פרוטה בכך בשעת ההרוחה, וכל שכן אם מחל לה המלה בעצמו ואמר לה בשכר הנאה המיחילה. והוא דנקט²⁸⁰ בהרוחת מלואה ולא נקט במחילת מלואה, ממש דבמי לאשומין שאסור לעשות כן מפני הערמת רבית. וכן פירש הרב אלפסי זיל דכתב דהנאה מלואה איתא בעולם אבל המלה עצמה אינה בעולם. אבל ר"ח זיל פירש דשליניהו מינה והדר אוופיניהו ניהלה, ואמר לה בהנאה דקא שביקנא לך עד כך וכך זימנא מקדשת לי²⁸¹, די בدلא שליניהו היכי עדיפה הנאה מלואה ממש י齊יבאר בארעה וגירא בשם שמי. והאי קושיא ליהיא דהנאה מלואה איתא ומלה גופה ליתא²⁸². ועוד²⁸⁰ דליישנא דארוחה לא משמע הכל, דהוה ליה למימר דאוופיך לה זוי זימנא. ועוד²⁸⁰adam איתא דהיכא שלא שוליניהו מינה לא מקדשה בהנאה הרוחה, אף בדשליניהו מינה לא תקדש, דהא איהו לאו במלה גופה דיהיב לה מקדש לה אלא בהנאה המתנת זימנא, והיא גופה אינה בעולם. והר"א אב ב"ד זיל וכן הראב"ד זיל²⁸³ פירשה במלה

עו. א. 277 כ"ב הראשונים הניל ותוס' בගיטין שם ובכתבות פג, א ובבבא בתרא מג. א. 278 כד. א. 279 בכתבי היד: אלא, וט"ס הוא. 280 וכ"כ הרמב"ן ועי' ר"ג. 281 בנדפס ובכ"פ מוסף כאן: ווזיל ר"ח (באוצרה ג ותומס ר"ד): מי הנאה מלואה כגון דמטא זימנא למיפורעה וארות לה זימנא ואמר לה בההיא הנאה דקא שביקנא לך עד כך וכך זימנא מקדשת לך, ומסורה לו הממון והחויר לה ליהנות בו עד הזמן שהרווחה לה. 282 וכ"כ הריב"ף. 283 הובא בתלמיד הרשב"א. 284 לפניו:

הורון דקנה על מנת להקנות הוא ולא קנת, זימניין אמר ליה משום דעתו מוכחת עליון, זימניין אמר ליה ר' אליעזר הוא דאמר יותר אסור במודר הנאה. ושמעת מינה שלא אמרו אינה מתנה אלא במקומם שמראי הדברים שהיא הערמה כגון התם דעתו מוכחת עליון, א"נ דוקא במודר הנאה. ואיכא נמי מ"ד התם בגמרא דדוקא כאשר אמר איין לפניו אלא שיבאABA ויכל עמו בסעודה שכך סתם משנתנו שנוייה שם, אבל לא אמר ליה כי אפילו במודר הנאה מותר. ובירושלמי²⁹⁷ נמי מפורש בלשון הזה ר' ירמיה עבי מעטה אין אדם נותן מתנה לחבירו על מנת שלא יקדישה לשמים, כיini מתני' כל מתנה שהיא כמתנת בית חורון שהיתה בהערמה שאינה שם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה. תנ' מנה לפולני ואתקדש אני לך מקודשת מדי ערבי. כלומר וחוזר הוא ואומר לה התקדשי לי בהנאה זו שאני נותן מתנה זו לזה בברוך,²⁹⁸ דברב נמי בהיא הנאה דקה מהימן ליה משתעבד ולא מחתמת גוף הממון ממש, שאינו מקבלו.²⁹⁹

הمرדיyi שם סי' שכח בשם מהר"ם. (ועי' *תוס'* מנהות צ, ב). ועי' בירושלמי פ"ב ה"א הביאו רבנו لكمן ח. ב ד"ה הא דתניא. ועי' גם בדברי רבנו שם ד"ה תנחו לעני. ולכארה בגמ' משמע בדברי ר'ה דאמרי' לקמן זו, א' וציריך دائ' אשਮועין קדושים' משום דהא איתתא ניחא לה בכל דחו. ואם נאמר שהיא מתקדשת בהנאה וההנאה שווה פרוטה, א"כ מהו הא דאמר' שופ'. אלא נראה כפי' ר'ה דהקדושים הם לא ע"י ההנאה שהיא מקבלת. אלא התורה חז"ה דין קניין ערבי שנימנת המלה לה השיב נתינה לידו של הערב ובاهci הוא משתעבד, ושם נלמד לאשה האומרת תנ' לפולני שחשוב כאילן הוא נותן לה והיא נקנית בזה, ומשו"ה קריינן לה כל דחו כיון דלמעשה לא קיבלה האשעה כלום, ורק הדין אומר דחשיב כאילן קיבלה, (ועי' במחנה אפרים הב"ל שהקשה מגמי' זו על התוס' שדעתם קר"ת). ודבריו צ"ע. ברם נראה של"ק מהגמ' הניל' על רבנו, דיעוין בדברי רבנו لكمן שם ד"ה איתמר שכטב לגבי אדם חשוב שמתקדשת בהנאה שהוא מקבל ממנה דהנאה זו לא חשיבא כספ' ממש אלא אנו רואין אותו כאילן הוא כספ' ולבתו היא. והיינו שהז'ל חידשו דהנאה זו נמי חשיבא לנקנות בו. ונראה שה"ה בדין ערבי מה שמתקדשת איינו משום דההנאה שופ' ומתקדשת מדין כספ', אלא מדין ערבי הוא שמתקדשת וכלשון הגמ', והוא שחייבת תורה בדיון ערבי שהנאה זו יש לה דין כספ' להתקדש בו. וללא חידוש התורה שעرب משתעבד לא היינו אומרים שאפשר להתקדש בהנאה זו. ואתה

המשת שקלים כתיב²⁹⁰ וחליפין לאו מדין כספ' נינהו, כדכתיבין לעיל בריש פרקי²⁹¹ מדאיתנהו בפחות משוה פרוטה. וייל' שלא למימרא דחליפין איתנהו בפדיון הבן, אלא דבאה גורין משום חומר עריות, אבל בפדיון הבן דליך אלא עשה לא גורין.

והא דאמירין דבכלוחו קני קשייא ליה לראב"ד ז"ל²⁹² זהא תנן²⁹³ גבי מעשה דבית חורון כל מתנה שם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה. ותירץ דמתנה על מנת להחזיר נמי אי מקדיש לההוא זכותה דעתה ליה בגויה קדיש, כגון ארתו ג' על מנת לצאת בו ולהחזירו אי מקדיש לזכותה יהיב מרא קמא²⁹⁴ להקדש שכר נטילתו וקהל ליה, דמאי דקני ליה בגויה אקדיש ליה²⁹⁵. וזה אינו מחורר כלל. והרמב"ן נר"ז כתוב²⁹⁶ שלא אמרו שם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה אלא במתנה הערמה כמתנת בית חורון, וכידאמירין בנדרים²⁹⁷ ורב נחמן אמר קנה על מנת להקנות קנה דהא סודר קני על מנת להקנות הוא וקני, אמר ליה רב נחמן וההנאה מתנת בית

חשיבות כספ' כיון שלא מתהניא בהו לא מקניא נפשה, אבל בפדיון הבן אם חשיב כספ', קיים מצות נתינה להכח. ובכ"פ' ליתא לתיבות: אפי' לගיט' בראשונה. 290 במדבר י"ה, טז. 291 ג, א ד"ה למעוטין. 292 וכח"ק בתוס' רבנו שמואל. 293 נדרים מה, ב. 294 כ"ה בכ"ג ובכ"א: מנה קמא. ובכ"פ': מלכא/. 295 כעין זה תירץ בשו"ת הר"י מגיש טס' הו. 296 מב עי"ש. 296 ועל דברי הראב"ד כתוב: ותירץ הדבר כרצונו, ותמהני עליו שהרי הקושיא והתיירוץ מפורשים בגמ' במקומה במס' נדרים. 297 נדרים פ"ה ה"ז. 298 לשיטתו لكمן זו, א ד"ה הכא נדרש מה מקדשת, אולם לשיטת Tos' הרא"ש כאן בד"ה דארוחה איינו צריך לפרש בהנאה זו שאני נותן וכו', ועי' רש"י וכ"כ הרא"ש להדייא וכ"כ הטור בס"י כת. ומההנאה אפרים בה' ריבית סי' יא רצה לומר בדעת הטור דעתם דאיינו מפרש בהנאה הוא משום דקדושים ערבות הוא לא ע"י ההנאה עי"ש, אולם להמבואר בתוס' הרא"ש אווי עפ"י שהקדושים ע"י ההנאה ג"כ א"צ לפרש, ועי' בה' ה' הבא. 299 הר"ח חולק על רבנו וז"ל (באוצרה"ג): מקודשת מדין ערבי, כיון דaicא האי גונא הערב חייב לשלם כמאן דקביל הוא בידיו דامي, הכא נמי אמירין דיבורא תנ' לפולני קבלה היא. ומובואר שלא ס"ל כרבנו שכטב דהקדושים הם ע"י ההנאה, אלא דיבורא תנ' לפולני חשיב כאילן שהיא עצמה קיבלה המעוט ובה היא מתקדשת, ומדין קדושי כספ'. וכ"כ תוס' בבבא מציעא נז, ב ד"ה לספק ושם עא, ב ד"ה מצאו ותוס' הרא"ש שם, וכ"כ

ולא משתריא אלא בgmt, וכן הלכה³⁰⁴. וקרוביים דברים אלו לדברי רשיי זיל. והרב בעל העיטור³⁰⁵ זיל שכותב דאע"ג שלא ארציה, אלא בתחר דקדשה לה אודעה לההוא גברא ואירציז בעדים מקודשת³⁰⁶, לא נראו דבריו.³⁰⁹ והרמב"ם זיל³¹¹ פירשה לו כגוון שחזור מי שנתקדשה לו ואמיר לה הרוי את מקודשת לי בהנאה זו הבאה לך בגלי³¹². ואני יודע מי דוחקו על זה, שהרי אין זה כדין עבד כגעוני ממש, אלא בשנותן ראובן ואמר ראובן שתהא מקודשת לשבעת קדושים מיהא לא מיקניא דהא איהו לא שווייה שליח, ודלא מלה נתרצה מעיקרה בהכי, והוא אמרי לסתן בפרק האיש מקדש³⁰² ודלא ארכז'י קמיה³⁰³. מעיקרה, וכן נתרצה דבשעת קדושים זיל שם. ור"ח דניחא ליה בהא אמר, וכן פרש"ז זיל שם. זיל כתוב קבלנו מרבותינו זיל לא שנא כי שוויה שליח בעדים ולא שנא כי לא שוויה ואיפלו ארכז'י קמיה ואזל וקדשה מדיליה מקודשת

וכן כתב הרמב"ם³⁰⁰ האשה שאמרה תן דינר לפלוני מתנה ואתקדש אני לך ונתן ואמר לה הרוי את מקודשת לי בהנאה מתנה זו שנתתי על פיך הרוי זו מקודשת³⁰¹ ע"כ.

[ג] א' הילךמנה וחתקדרשי לפלוני מקודשת מדין עבד כגעוני. ופי רשיי והוא שעשו שליח אלא שהמעות שלו. לומר שם לא שעשו שליח אינה מקודשת ואיפלו נתרצה לבסוף, משום דבשעת קדושים מיהא לא מיקניא דהא איהו לא שווייה שליח, ודלא מלה נתרצה מעיקרה בהכי, והוא אמרי לסתן בפרק האיש מקדש³⁰² ודלא ארכז'י קמיה³⁰³. מעיקרה, וכן נתרצה דבשעת קדושים זיל שם. ור"ח דניחא ליה בהא אמר, וכן פרש"ז זיל שם. זיל כתוב קבלנו מרבותינו זיל לא שנא כי שוויה שליח בעדים ולא שנא כי לא שוויה ואיפלו ארכז'י קמיה ואזל וקדשה מדיליה מקודשת

ארכז'י קמיה זיל

והיינו כמו שמצינו בעבר שימוש באעפ"י שלא קיבל מעות וכשלונו הגם, כאן בקדושים ערב אע"ג שלא מטה הנאה לידי משטעבד, ה"ג מועילה התחייבות אע"ג שלא קיבל כלום. אמנם חלוקים הם בדייניהם בדברב המורה אמרה דנחשב כאילו קיבל הוא עצמו הממון, ועיי' זה הוא משטעבד, והתם דין אחרינא הוא. ועיי' לסתן הע"ג. 302 מהדורות רמי' ח"ב ע"מ עז. פירושו דילמא ארכז'י ארכז'י קמיה. 304 תיבות: וכן הלכה, ליתא לפניו בר"ח באוזה"ג, אך כ"ה בספר העיטור. 305 מהדורות רמי' ח"ב ע"מ עז. נסף כאן הקטוע דטלון: ומיהה תמייה לי למה לו לארכז'יה מעיקרה, והלא וכיון לאדם שלא בפניו, והכא זכות הוא שתהא אשה זו קנויה לו. ואפsher לי לומר דהכא חובתו היא דשמא באחרמת ניחא ליה, וכל כמה דאגיד בהא לא יהבו ליה אחוריתי. וכדאמירין בפרק אעפ" [כתובות סד, א] גבי [אין] כותבין אגרת מריד על שומרת יbum, דבין בא ליבם דמציא אמר כל אמרין לה זיל נסיב אחוריתי, משום דמציא אמר כל כמה דאגידא בי אחוריתי לא יהבו ליה, וא"ת שאני הכא דאי לא ניחא ליה מגרש לת בעל כרחה. לא היא, דاتفاق הוא מפסיד שציריך ליתן שכר הסופר בgmt [ב"ב קסן, א]. ועוד שאתה משיאו שם רע שמגרש את נשין. ועוד שאתה מטריחו אחר סופר ועדים. ועוד שאתה אוסרו בקרובותיה, כנ"ל. וקטע זה ליתא בכ"א וכ"ג, ונראה שאינם מדברי רבנו, כי על דברי בעל העיטור שכותב דאע"ג דארציה בתחר דקידשה מהני, מסיק רבנו וכותב שלא נראו דבריו. ובקטע זה הוא חזר ושאל למה לנו לארכז'י מעיקרה. 311 בפ"ה מאישות ה"ב. 312 וכ"כ תלמיד הרשב"א. 314 שם ה"ב.

שפיר לשון הגמ' דasha ניחא לה בכל דהו, דהינו אעפ"י שהנאה זו לא היה כספי אעפ"כ מתקדשת בו כיוון דהתורה גילתה בערב דזה חשיב כספ. ועיי ריטב"א שכח דמתקדשת בהנאה, וההנאה שווה פרוטה, וצ"ע. ועיי תלמיד הרשב"א. ועיי בח"י מרא רוי' הלוי דף פב א-ב שם כתוב דאיין חילוק כלל בין הרמב"ם והרשב"א והרא"ש בעיקר הפשט של ערב ועבד כגעוני. 300 בפ"ה מאישות ה"ב. וכ"כ בפי ר"ח בן שמואל בשם הרוי מגיש עי"ש. 301 הנה הרמב"ם בפ"א ממירה ה"ח כתוב האומר לחבירו תןמנה לפלוני ויקנה ביתוי לך כיוון שנתן קנה הבית מדין ערב. ולא הזכיר הרמב"ם שקנה עי' ההנאה. ונראה שדעת הרמב"ם כדעת ר"ח שהбанו לעיל בהע' 299 דקנין ערב הוא עי' שנחשב כאילו הוא עצמו קיבל הממון, ומש"כ הרמב"ם בקדושים דמתקדשת עי' ההנאה, הוא משום דבקידושים בממוני בלבד לא הנה אינה מתקדשת וכמש"כ הרמב"ם בפ"ה מאישות ה"כ"ד בטעם דבמנתנה ע"מ להחזר איןנה מקודשת אע"ג. דבמכר קנה, ולכן בדין ערב נהנית, (וכ"כ רבנו לעיל בד"ה אללא). ואע"ג שהרמב"ם בפי"א ממירה ה"ט"ו כתוב המחייב עצמו בממוני לאחר עא"פ שלא היה חייב לו כלום ה"ז חייב כיצד האומר לעדים הוו עלי עדים שאני חייב לפלונימנה וכוי וחייב לשלם ע"פ שניהם מודים והעדים יודעים שלא היה אצלו כלום שהרי חייב עצמו כמו שישתעבד הערב. ולכאורה מבואר בדבריו דין ערב הוא אע"פ שאין כאן מעות כלל, ולא המעות הם שעשות הקנן. ברם נראה שאין זו כוונת הרמב"ם, שהרי כאן לא כתוב דמשטעבד מדין ערב כמש"כ בפ"א ממירה שהбанו לעיל, אלא כתוב חייב עצמו כמו שישתעבד הערב,